

Pogorârea Sfântului Duh, icoană pe lemn (44,5 X 36,5 cm), sec. XVII, Mănăstirea Pantocrator, Sfântul Munte Athos.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Rusaliile

Ra cincizeci de zile după Sfintele Paști sărbătorim Pogorârea Sfântului Duh sau Rusaliile. Denumirea de *Rusalii* vine din italicul *Rosalia*, care la romani însemna sărbătoarea tran-dafirilor. Peste această sărbătoare păgână s-a suprapus praznicul împărătesc al Pogorârii Sfântului Duh. Duminica Cincizecimii (gr. ἡ Πεντηκοστή, sl. *Piatidesiatnița*) sau a Pogorârii Sfântului Duh, numită și Duminica Mare, este sărbătoarea anuală a pogorârii Sfântului Duh peste Sfinții Apostoli, eveniment pe care ni-l istorisesc *Faptele Apostolilor* (2, 1-4).

Rusaliile, dimpreună cu Paștile, sunt cele mai vechi sărbători creștine, fiind sărbătorite încă de pe vremea Sfinților Apostoli¹. Cincizecimea, a cincizeca zi după Paști, este identificată în Vechiul Testament cu *Sărbătoarea Săptămânilor* sau *Sărbătoarea Secerișului*. Era a doua dintre cele trei mari sărbători, când se făcea pelerinaj la Ierusalim: Paștile, Cincizecimea și Sărbătoarea Corturilor.

În sâmbăta Rusaliilor, după tradiție, sunt pomeniți cei trecuți în eternitate. De aceea se numește această zi *Moșii de vară*. Este ziua în care Mântuitorul, după răstignire, S-a odihnit în mormânt. Se face în această zi pomană pentru cei adormiți, pe lângă Liturghia și parastasul din biserică, iar când nu se poate da pentru cineva un lucru de pomană, se aruncă acel lucru pe apă. De aici și expresia „s-a dus pe apa sâmbetei”².

Pentru ziua Rusaliilor sunt împodobite bisericile, porțile curților și casele, cu crengi de tei și de nuc. În Transilvania se aduc și spice de grâu. Toate ne aduc aminte de Duhul Sfânt, Dătătorul de viață. În Transilvania și-n Bucovina se face procesiune la câmp, și, după ce se oficiază slujba *Aghiasmei Mici*, se stropesc holdele³. Toate ne aduc aminte de darurile Sfântului Duh. În perioada comunistă procesiunile la holde au fost vremelnice împiedicate, dar, mai târziu, când lucrurile s-au mai relaxat, ele au putut fi reluate. Pe timpul studenției mele, în satul natal, Oarța de Sus, era preot Părintele Vasile Bancoș, care a reluat procesiunile întrerupte.

Când am devenit episcop la Alba-Iulia, poate și cu nostalgia satului natal, în după-masa zilei de Rusalii am făcut procesiune pe câmp, sfințind apa și rugându-ne pentru roadele pământului. Ajungând apoi Mitropolit la Cluj, dimpreună cu clericii orașului, în Piața Avram Iancu, oficiem *Vecernia plecării genunchilor*, iar apoi facem o procesiune prin centrul orașului, și la urmă, în fața Catedralei, ne rugăm pentru roadele pământului.

Ziua de 1 mai este purtătoare de rodnicie și aducătoare de vitalitate... Ramurile verzi puse în poartă de cu seară sau în zori, de gospodari ori de grupuri de tineri, se păstrează până când se usucă, iar apoi se înfig la marginea holdelor pentru a le apăra de grindină și dăunători... aceleași atribute le au teiul și nucul la Pogorârea Sfântului Duh, relatează Narcisa Știucă⁴.

Duhul Sfânt le viază și le mișcă pe toate. Pe bună dreptate, un cântec religios de la Rusalii zice: *Tu, cel ce răsari florile și răcorești pădurile, / Munții înalți, stejarii, falcnici i-ai crescut, / Cerul înalt Tu l-ai făcut... Dacă toată făptura este însuflețită de Duhul Sfânt, cu atât mai mult omul: Duhul Sfânt este Lumină și Viață și Izvor viu, înțeles cu mintea. Duhul înțelepciunii, Duhul înțelegerii, bun, drept, înțelegător, stăpânitor, curățitor de păcate; Dumnezeu și îndumnezeitor, foc din foc purceзатор; grăitor, lucrător, împărțitor de daruri; prin Care toți proorcii și dumnezeieștii apostoli, împreună cu mucenicii s-au încununat⁵.*

Duhul Sfânt, Care-și revarsă darurile Sale peste toată făptura, rodește în mod special în sufletul omului: *Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția* (Galateni 5, 22-23). Aceste zece daruri ale Sfântului Duh au efecte minunate.

Părintele Stăniloae ne spune că: *într-un fel harul Duhului Sfânt, imprimat ca putere și ca orizont infinit în ființa omului, e simțit de acesta ca prezență și ca lucrare a Duhului Sfânt însuși... Când o pune în lucrare, o simte, îndată că odată cu el lucrează și Duhul lui Hristos⁶.*

Este arhicunoscută discuția dintre Sfântul Serafim de Sarov și boierul Motovilov, în care este subliniată lucrarea Duhului Sfânt în inima omului: *– Ce simți acum? – Mă simt extraordinar de bine. Când Duhul Sfânt pogoară asupra omului cu mulțimea darurilor Sale, sufletul omului este umplut de o bucurie ce nu se exprimă în cuvinte⁷.*

Lucrarea pleneră a Duhului Sfânt în Biserică, la Rusalii și după, este subliniată de troparul sărbătorii: *Binecuvântat ești, Hristoase Dumnezeu nostru, Cel ce preînțelegi pe pescari ai arătat, trimițându-le lor Duhul Sfânt. Și printr-înșii lumea ai vânat, Iubitorule de oameni, slavă Ție⁸.*

¹ Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, *Liturghia Generală*, EIBMBOR, București, 1993, p. 181.

² Tudor Pamfile, *Sărbătorile la români*, Editura Saeculum, București, 1997, p. 17.

³ *Ibidem*, p. 23.

⁴ Avram Cristea și Jan Nicolae, *Creștinismul Popular între teologie și etnologie*, Reîntregirea, Alba-Iulia, 2007, p. 120.

⁵ *Penticostar*, EIBMBOR, București, 1999, p. 325.

⁶ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă 2*, EIBMBOR, București 1978, p. 304.

⁷ Irina Gorainoff, *Sfântul Serafim de Sarov – Convorbirea cu Motovilov*, Renașterea, Cluj-Napoca, p. 51.

⁸ *Penticostar*, p. 314.

DIN SUMAR:

- PS Teofil de Iberia, Arhiereu-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei – **ARHIM. DUMITRU COBZARU**.....(p. 2)
- Despre sfârșitul lumii – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)
- Vecernia plecării genunchilor – **CEZAR LOGIN**.....(p. 3)
- Libertate, Unitate și Frăție:
aspirațiile românilor în 1848 – **MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN** (p. 4)
- Fratele Roger Schultz și ecumenismul tinerilor – **ARHIM. BENEDICT VESA**.....(p. 4)
- Jurnalul Mitropolitului Bartolomeu – **MIRCEA-GELU BUTA** (p.3)

PS Teofil de Iberia, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei

Arhim. Dumitru Cobzaru

În ziua lui Dumnezeu face ca unul dintre cei mai însemnați duhovnici ai Eparhiei noastre, călugăr de vocație, slujitor și sfătuitor de excepție, Părintele arhimandrit Teofil Roman, să fie ales, hirotonit și instalat Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei. Biserica noastră a câștigat un episcop vrednic, însă Arhiepiscopia Clujului se resimte prin plecarea Părintelui Teofil. Centrul eparhial și ostenitorii lui, Catedrala Mitropolitană și credincioșii ei, mănăstirile și viețuitorii lor, ascultătorii Radio „Renașterea” și nenumărații fii duhovnicești au lăsat lacrima iubirii să curgă din adâncuri sufletești rânite. Părintele Teofil însuși se regăsește în cei care rămân cu dorul aprins în nașteri.

În alocuțiunea rostită în fața Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Părintele Teofil afirma: „După un timp îndelungat de frământare, rugăciune și sfătuire, primesc chemarea Preasfințitului Timotei al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei și alegerea Sfântului Sinod ca fiind chemarea și alegerea Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos...!”

Vrednic între cei vrednici, Părintele Teofil Roman s-a născut la data de 13 mai 1971, în localitatea Desești, județul Maramureș, din părinți ortodocși, Gheorghe și Maria, primind, la botez, numele de Petru.

Școala generală a absolvit-o în localitatea natală, iar liceul, în municipiul Sighetu Marmației. În septembrie 1989, a fost admis la Seminarul Teologic Ortodox Român din Cluj-Napoca. În luna noiembrie 1991, a fost închinoviat în obștea Sfintei Mănăstiri „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, renunțând la Seminarul Teologic. La data de 8 martie 1992, a fost tuns în monahism, cu numele de Teofil. În același an, la 25 martie, a fost hirotonit ierodicon, iar la 16 iulie, ieromonah. Având liceul terminat, în urma examenului de admitere, a fost admis la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pe care a absolvit-o, în anul 1996, cu media 9,08, susținând licența la disciplina Teologie Morală, cu teza *Familia și monahismul în viața Bisericii*. În luna februarie 1995, a primit ascultarea de duhovnic al Mănăstirii „Izvorul Tămăduirii” din localitatea Salva, județul Bistrița-Năsăud. În 1998, a primit ascultarea de Președinte al Consistoriului Monahal Eparhial și a fost ridicat la rangul de protosinghel. Adunarea eparhială I-a ales Exarh al mănăstirilor și I-a propus Sfântului Sinod spre a fi ridicat la rangul de arhimandrit, fapt împlinit la Mănăstirea Nicula, cu ocazia hramului jubiliar din 15 august 2002, de către PF Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Începând cu 1 mai 2009, Părintele Teofil a fost numit Eclesiarhul Catedralei Mitropolitane, preluând, din nou, calitatea de Președinte al Consistoriului Monahal. Se cuvine să adăugăm că, la propunerea ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei al Clujului, cu prilejul târnosirii bisericii Mănăstirii Salva, la 10 mai 2013, Părintele Teofil a primit distincția Crucea patriarhală.

După 26 de ani de viață monahală și slujire preotească și 10 ani de ascultare la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, la propunerea PS Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, în ședința din 15 martie 2018, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales pe Arhimandritul Teofil Roman pentru demnitatea de Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

„Nu vreau să mă despart, vreau să cred că distanța, pentru dragoste, este ceea ce este vântul pentru foc: dacă focul este mic, vântul îl stinge; dacă focul este mare, vântul îl face și mai mare...!”, le spunea Părintele Teofil credincioșilor Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca. Inevitabil, Părintele Teofil lasă în urmă locuri și oameni dragi, cu nădejdea iubirii statornice, care „niciodată nu se trece” (1 Co 13, 8). Așadar, în ajunul Postului Paștilor, la provocarea ÎPS Andrei al Clujului, Părintele Teofil și-a luat rămas bun de la toți cei care i-au fost aproape în ultimii ani: Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, slujitorii Catedralei, pe care i-a socotit familia lui, precum și ceilalți împreună slujitori: preoți și diaconi, profesori ai școlilor teologice din Cluj-Napoca. De asemenea, și-a luat rămas bun de la membrii Corului Catedralei și de la numeroșii credincioși prezenți, cerând și oferind iertare tuturor.

„Domnul Dumnezeu să mă învrednicească a păstra dumnezeiescul har al arhieriei, curat și neprihănit, până la suflarea mea cea mai de pe urmă...” (slujba anunțării și chemării candidatului – ipopsifiu – la treapta arhieriei).

După rânduiala stabilită, în ajunul Duminicii Tomii, la Catedrala Episcopală din Madrid, a avut loc slujba vecerniei și, apoi, a ipopsifierii, în prezența ierarhilor invitați, precum și a numeroși preoți, diaconi, monahi, monahii și credincioși. La final, ÎPS Serafim, Arhiepiscopul Ortodox Român al Germaniei, Austriei și Luxemburgului și Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, a rostit un cuvânt de învățătură, explicând celor prezenți cât de necesară este slujirea românilor din afara granițelor țării, cât efort și cât sacrificiu presupune și ce importanță majoră are prezența ierarhului în mijlocul clerului și poporului dreptmăritor. Ca unul care și-a asumat asculta-

rea de episcop în diaspora imediat după căderea regimului comunist, Înaltpreasfințitul Părinte Serafim i-a oferit sfaturile cuvenite noului Arhiepiscop ales, Părintelui Teofil, pe care l-a încredințat de sentimentele sale de comuniune frățească și atașament duhovnicesc.

„Datorez iubire și sprijin țării și națiunii mele și făgăduiesc înaintea lui Dumnezeu, față de Înaltpreasfințiii și Preasfințiii Voastre și de poporul ce stă înaintea, că voi jertfi cu bucurie și mulțumire sufletească însăși ființa mea, de va fi nevoie, pentru a lor păstrare, creștere și propășire!” (Din slujba cercării și desemnării candidatului – ipopsifiu – la treapta arhieriei).

În ziua de 15 aprilie, de Duminica Tomii, Părintele Teofil a făcut o amplă mărturisire de credință, pe care a și consemnat-o în scris, semnând cu propria-i mână. La această mărturisire de credință a fost provocat, rând pe rând, de către ierarhii prezenți, în frunte cu Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, ÎPS Andrei Andreicuț.

Sfânta Liturghie, în cadrul căreia părintele Teofil a fost hirotonit Arhiepiscop, primind titlul „de Iberia”, a fost săvârșită în sobor de arhierie, preoți și diaconi, iar răspunsurile au fost date de Corala „Psalmodia Transylvanica”, condusă de Pr. Prof. Dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, în comuniune liturgică cu toți cei prezenți: preoți, monahi și credincioși, care, cu însuflețire și emoție, au confirmat: „Vrednic este!”. Imediat după hirotonie și rostirea pericopei evanghelice, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei al Clujului a tâlcuit cuvântul scripturistic și, totodată, a făcut un elogiu al Preasfințitului Teofil de Iberia, arătând tuturor calitățile duhovnicești și morale ale noului Arhiepiscop.

Din soborul de arhierie au făcut parte: ÎPS Andrei – Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului, ÎPS Policarp – Mitropolitul Ortodox Grec al Spaniei și Portugaliei, ÎPS Iosif – Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale și Mitropolit al Europei Occidentale și Meridionale, ÎPS Serafim – Arhiepiscopul Ortodox Român al Germaniei, Austriei și Luxemburgului și Mitropolit al Germaniei, Europei Centrale și de Nord, ÎPS Varsanufie – Arhiepiscopul Râmnicului, PS Ignatie – Episcopul Hușilor, PS Sofronie – Episcopul Ortodox Român al Oradiei, PS Iustin – Episcopul Maramureșului și Sătmarului, PS Visarion – Episcopul Tulcii, PS Gurie – Episcopul Devei și Hunedoarei, PS Siluan – Episcopul Ortodox Român al Italiei, PS Timotei – Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, PS Paisie Lugojanul – Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei, PS Marc Nemțeanul – Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale, PS Sofian Brașoveanul – Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului.

„Duhovnicește cugetând, sunt conștient că nu este vorba doar despre o înălțare în rang, ci mai degrabă o înălțare pe cruce...!” (din cuvântul final al PS Teofil).

Întronizarea Preasfințitului Teofil de Iberia în demnitatea de Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei a fost oficial ÎPS Iosif – Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale și Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale și al PS Timotei – Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei, nu înainte de a primi din partea PF Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, o cruce de binecuvântat,

iar din partea ÎPS Andrei al Clujului, un set (cruce și engolpion) cu însemnele Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, din care nu lipsește Icoana Făcătoare de minuni a Maicii Domnului de la Mănăstirea Nicula.

„În acest ceas, sunt dator să aduc mulțumiri mari, de la cer până la pământ...!”, a afirmat în încheierea evenimentului Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia.

Evenimentul s-a încheiat, după cuviință, prin cuvintele de mulțumire aduse de către ÎPS Iosif, PS Teofil de Iberia și PS Timotei.

Preasfințitul Teofil de Iberia s-a adresat cu emoție și sfială, mulțumind de la cer până la pământ tuturor celor care i-au influențat continua devenire,

de la naștere până în acest înălțător moment: părinților trupești și familiei, preotului care l-a botezat și îndrumat, consătenilor și preotului paroh din Desești, considerându-se „pui de moroșan”, dar și duhovnicului său, Preasfințitului Părinte Vasile Someșanul, apoi Înaltpreasfințitului Părinte Bartolomeu Anania, care l-a „descoperit”. S-a arătat recunoscător tuturor celor prezenți, exprimându-și dragostea și prețuirea față de ÎPS Andrei al Clujului, ÎPS Iosif al Europei Occidentale și PS Timotei al Spaniei și Portugaliei.

Dumnezeu să-i dăruiască Preasfințitului Teofil arhierie îndelungată, rodnică și neprihănită!

Tableta lunii

Despre sfârșitul lumii

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

U toată siguranța, aflarea vremii când lumea se va sfârși a fost una din curiozitățile supreme ale oamenilor. Dar această curiozitate a fost cauza multor rătăcirii, unele dintre ele efectiv distrugătoare. Căci aceasta este o curiozitate morbidă, fără folos existenței omenești. Mai mult încă, de fapt oamenii ar vrea să audă ceea ce ei doresc: că nu va fi chiar așa rău, că de fapt, așa cum trăim, este destul de bine și suficient și, în general, acest „sfârșit” nu ar voi să-i afecteze personal. În cuvinte mai puține, adesea oamenii bat câmpii!

Suntem în mod clar confrunțați cu acea stare „căldicică”, în care există comoditate leșinată și lene profundă, mai ales mental. Este o stare care nu este plăcută lui Dumnezeu. Lîmpede ne spune Apocalipsa că cei „călduți” vor fi „scuipați” de la Fața lui Dumnezeu (Apocalipsa 3, 16). Deci este un sentiment de scârbă și, să îmi fie iertată îndrăzneala exprimării, de enervare din partea lui Dumnezeu. Starea „călduță” este dubioasă și, de fapt, păcătoasă.

În primul rând, în privința „sfârșitului lumii” suntem avertizați clar: „iar de ziua și ceasul acela nimeni nu știe, nici Îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl” (Matei 24, 36). Deci lîmpede ni se spune că aceasta este o mare taină, care era neștiută chiar și Fiului, evident după natura Sa omenească, căci ca Fiu în vecie și ca de-o-ființă în Sfânta Treime și nedespărțit de Tatăl și de Sfântul Duh, El știa. Sfântul Pavel încă ne spune: „căci voi înșivă știți bine că ziua Domnului vine așa, ca un fur noaptea” (1 Tesaloniceni 5, 2). Această taină este nedescoperită oamenilor deoarece nu le-ar fi de folos.

Oamenii nu au la ce să fie amestecați în această taină care ține exclusiv de Planul Divin. Oamenii știu, sau ar trebui să știe, ceea ce au de făcut; ei au Biserica Ortodoxă, învățăturile ei și, deci, le rămâne doar să-i asculte sfatul. Mai mult de atât ar fi curiozitate, iscodire fără rost. Oamenii au de făcut un singur lucru: să vegheze să se afle în stare potrivită în orice clipă. Dar dacă vremea când va avea loc „sfârșitul lumii” suntem îndemnați să nu ne preocupăm, cu aceeași tărie suntem încredințați că acest „sfârșit al lumii” va avea loc. Mai mult încă, Sfinții Părinți și gânditorii creștini ne spun că mântuirea nu va veni în istorie, ci la capătul ei. Cu toate acestea, în infinita dragoste a lui Dumnezeu pentru oameni, Mântuitorul a dezvăluit câteva dintre semnele care vor vesti „sfârșitul lumii”.

Aceste semene sunt enumerate în Evanghelia de la Matei 24, 4, 42 și în cea de la Luca 21, 10-33. Între aceste semen sunt pomenite: falși Hristoși, războaie și zvonuri de războaie, se va ridica neam peste neam și împărăție peste împărăție, vor fi mulți prooroci mincinoși, vor fi semne în soare, în lună și în stele, iar pe pământ spaimă întru neamuri și nedumerire din pricina vuietului marii și al valurilor. „Iar când vor începe să fie acestea, prindeți curaj și ridicați capetele voastre, pentru că răscumpărarea voastră se apropie” Luca 21, 28. Din nou trebuie spus că acestea sunt semnele prevestitoare ale sfârșitului, dar când va fi sfârșitul nu ni se spune și nu este de folos să ni se spună. Iar în ce privește timpul care desparte semnele de sfârșit să nu ne amăgim: că o mie de ani înaintea ochilor Tăi sunt ca ziua de ieri care a trecut și ca straja nopții” (Psalm 89, 4). Este de amintit aici că în tradiția populară românească s-au alcătuit „liste” ale semnelor ce vor vesti „sfârșitul lumii”. O asemenea înșiruire de semne este menționată de pr. Simion Florea Marian în lucrarea sa „Înmormântarea la români”. Iată ce semne spuneau strămoșii noștri că vor vesti sfârșitul lumii: „Când vor fi pe toate părăiele și vadurile apelor mori, iar pe la răspântiile drumurilor crâșme... când moșnegii cei de 60-70 de ani, cari au copii căsătoriți, se vor însura a doua oară și vor lua fete de 16-20 de ani... când pe fața pământului se vor înmulți oamenii ca ciupercile, de nu-i va mai încăpea pământul, și, neavând cu ce se nutri, se vor mânca unul pe altul... când va pieri rușinea din lume, și cei tineri nu se vor sfini deloc de cei bătrâni, când bogații, de ce vor avea mai mult, de aceea vor înșela și jupui mai tare pe cel sărman, luându-le și puținul lor cu tot felul de apucături și mijloace... când se vor certa tată cu fiu, mamă cu fiică, frate cu frate, soră cu soră, vecin cu vecin, bătându-se ca niște orbi, când va pieri toată dreptatea din lume și nu vei putea-o nicăieri afla, de-ai căuta-o ziua în amiaza mare cu lumina aprinsă; când fiii nu vor asculta defel de părinți, ci-i vor bate și omorî, sau, cum zice o poezie poporană: „Când a bate fiu pe taică / când a bate fiica pe maică / frate mai mic pe cel mai mare / sora mai mică pe cea mai mare / atuncea-i sfârșenia pământului / potopul creștinului” (Simion Fl. Marian, *Înmormântarea la români*, București 2000, p. 334).

Este fără îndoială că multe dintre aceste semne le vedem lîmpede în jurul nostru. Înseamnă că sfârșitul este aproape? Asta nu știm și nu ne este dat să știm. Dar ce știm este că vremea s-a apropiat, că trebuie să fim cu grijă și să stăm neclintii în jurul Bisericii Ortodoxe, ca Trup tainic al Domnului nostru Iisus Hristos.

Vecernia plecării genunchilor

Cezar Login

uvânt Sfântului Ioan Gură de Aur, citit în cadrul Slujbei Învierii, include următoarea exclamație referitoare la ziua Sfințelor Paști: astăzi „nimeni să nu se tânguiască pentru păcate, că din mormânt iertare a răsărit” (*Penticostar*, București, 2012, p. 25).

În perioada premergătoare praznicului Învierii (Triodul) și, în special, în Postul Mare conținutul imnografiei, structura slujbelor și numeroasele metanii, închinăciuni și îngenunchieri au creat o atmosferă penitențială, care a facilitat apropierea de Sfințele Paști cu sufletul primenit. În contrast, întreaga perioadă a Penticostarului este caracterizată aproape exclusiv prin bucurie și veselie; atmosfera penitențială este estompată. Structura celebrărilor și, mai ales, conținutul lor radiază de lumina Învierii.

Dacă în perioada Triodului s-a postit aspru, în perioada Penticostarului postirea este redusă la un minim, fiind dezlegare la pește în toate zilele de miercuri și vineri. Dacă în perioada Triodului s-au făcut la slujbe numeroase închinăciuni și metanii și îngenuncheri, în perioada Penticostarului îngenuncherea este cu desăvârșire oprită; în aceste cincizeci de zile rugăciunile se săvârșesc stând în picioare, atât în biserici cât și acasă (Sinodul I Ecumenic, canonul 20).

Totuși, îndată după încheierea acestor cincizeci de zile, în seara praznicului Pogorării Sfântului Duh, se reîncepe îngenuncherea. Și aceasta se face în cadru solemn, la slujba Vecerniei numită, din acest motiv, și „Slujba plecării genunchilor”. Asupra acestei celebrări intenționăm să ne oprim.

Slujba plecării genunchilor sau Vecernia Rusaliilor este o Vecernie de praznic, în cadrul căreia sunt intercalate trei rugăciuni solemne, care sunt rostite stând în genunchi. Sunt rugăciuni de o mare vechime, cu un conținut teologic profund, întâlnite deja în manuscrise liturgice din primul mileniu creștin.

Vecernia Rusaliilor nu este precedată de slujba Ceasului al IX-lea care, după tipic, se săvârșește în această zi imediat după Liturghie, urmând ca Vecernia să fie celebrată „mai devreme”. În practică, în unele locuri Ceasul al IX-lea este omis, iar Vecernia plecării genunchilor se săvârșește imediat după Liturghie.

Vecernia plecării genunchilor este prima celebrare la care începe să se cânte din nou, în deschiderea slujbei, troparul Sfântului Duh: „Împărate ceresc...”, care a fost omis după Privegherea Pascală (Liturghia Sâmbetei Mari).

Celebrarea are următoarea structură. După psalmul de seară (Ps. 103), în cadrul ecteniei mari diaconul include o serie de cereri pentru „poporul care stă înaintea și așteaptă harul Sfântului Duh” și continuă, arătând postura în care credincioșii așteaptă: cu genunchi plecați, dar nu numai, ci și cu inima plecată, în stare de pocăință, care rezonează cu Psalmul 50: „anima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi”.

După Psalmii Vecerniei (Ps. 140: „Doamne, strigat-am...” etc.) se cântă stihirile Sfântului Duh, care descriu adunarea apostolilor din ziua Cincizecimii: „Duhul Sfânt S-a pogorât în limbi de foc, precum a spus Luca, de Dumnezeu-grăitorul [...] Adunați fiind ucenicii lui Hristos, s-a făcut sunet ca de o suflare ce vine repede, și a umplut casa unde erau ei șezând” (*Penticostar*, p. 334). Se face intrare solemnă cu cădelnița, apoi, după ce preotul protos sau arhiereul salută comunitatea cu salutul obișnuit „Pace tuturor”, se cântă prochimenul mare: „Cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru...” (Ps. 76, 13) și, îndată încep rugăciunile plecării genunchilor.

În rânduiala contemporană a acestei slujbe, există trei grupuri de rugăciuni. Primul și al doilea grup sunt alcătuite din două rugăciuni legate nemijlocit între ele. În al treilea grup se găesc trei rugăciuni. Primul grup de rugăciuni se citește imediat după prochimen, al doilea grup de rugăciuni după ectenia întreită, iar al treilea grup după „Învrednicește-ne, Doamne...”. Ultimul element special din cadrul acestei slujbe este formula otpustului, sau rugăciunea de încheiere a slujbei, care rezumă întreaga istorie a mântuirii. În fiecare grup, prima rugăciune este rugăciunea de îngenunchere propriu-zisă, iar a doua rugăciune aparține vechii rânduiei cotidiene a Vecerniei, făcând parte din grupul celor trei rugăciuni ale „antifoanelor mici”, ieșite astăzi din uz (N. Uspensky, *Slujba de seară în Biserica Ortodoxă*, Cluj-Napoca, 2008, pp. 53-55).

Două dintre rugăciunile „antifoanelor mici” sunt folosite încă în alte locuri în cadrul laudelor zilnice. Prima dintre ele, „Bine ești cuvântat, Doamne, Stăpâne Atotțitorule...” (*Penticostar*, p. 336) este tipărită și la sfârșitul Vecerniei (*Ceaslov*, 2014, p. 163), putând fi folosită la finalul acestei slujbe în zilele de rând din posturile mici și la sfârșitul Pavcerniței din Săptămâna Luminată (*Ceaslov*, p. 227). A doua, „Doamne, Doamne, Care ne-ai izbăvit pe noi de toată săgeata ce zboară ziua...” (*Penticostar*, p. 338), face astăzi parte din rânduiala Pavcerniței Mari (*Ceaslov*, p. 179). A treia rugăciune se păstrează doar în cadrul Vecerniei Rusaliilor. Conținutul lor este specific unor rugăciuni de seară; nu conțin niciun element special aflat în legătură cu Praznicul Rusaliilor.

Rugăciunile „plecării genunchilor”, însă, sunt specifice acestei zile. Odinioară erau în număr de patru (a se vedea *Tipiconul* de la Mănăstirea Everghetis, sec. XII); astăzi au fost grupate pentru a forma trei rugăciuni, ultimele două dintre ele alcătuint prima rugăciune din cel de al treilea grup. Prezintă trei teme principale. În primul rând, mărturisirea dreptei credințe: prima rugăciune reia aproape textual Simbolul credinței. În al doilea rând, pocăința, iertarea păcatelor și cererea ajutorului lui Dumnezeu. În sfârșit, a treia temă este pomenirea celor adormiți, care vine ca o continuare a comemorării din sâmbăta precedentă.

Al treilea grup de rugăciuni include – după rugăciunea plecării genunchilor și după rugăciunea antifonului mic – încă o rugăciune suplimentară. Este vorba de rugăciunea a șaptea („Dumnezeule Cel Mare și Preaînalt...”) din rânduiala obișnuită a Vecerniei care, în realitate, stă în legătură nemijlocită cu ectenia cererilor, în cadrul căreia era citită la originea sa.

Tradițional, aceste rugăciuni se rostesc de către preotul protos sau de către arhiereu din mijlocul sfințelor uși, cu fața spre credincioși. Această orientare în timpul citirii rugăciunilor are rolul, posibil, de a înlesni înțelegerea conținutului rugăciunilor de către credincioși. Citirea rugăciunilor în genunchi, cu fața la pământ, dacă ar fi fost făcută cu fața spre răsărit, ar fi ridicat dificultăți privind auzirea rugăciunilor și înțelegerea textului lor.

Postura specială din timpul rostirii acestor rugăciuni este indicată de exclamațiile diaconului, care preced fiecare grup de rugăciuni: „Iară și iară, plecând genunchii noștri, Domnului

să ne rugăm”, la care strana, împreună cu poporul, cântă „Doamne, miluiește” întreit. La sfârșitul fiecărui grup de rugăciuni, cererea obișnuită a ecteniei diaconale este adaptată invitației la ridicare în picioare: „Apără, mântuiește, miluiește, ridică-ne și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău”, la care se răspunde „Doamne, miluiește”, cântat o singură dată.

Vecernia plecării genunchilor este o slujbă la care nu ar trebui să lipsească niciun credincios. Praznicul Cincizecimii – Rusaliile – reprezintă „ziua de naștere” a Bisericii. Așa cum apostolii așteptau adunați pogorârea Sfântului Duh, tot așa și toți credincioșii ar trebui să se adune în jurul Sfântului Altar pentru a forma Biserica, pentru a primi darurile Sfântului Duh, dar și pentru a aduce rugăciuni pentru membrii comunității adormiți întru Domnul.

Aspectul comunitar al slujbei este subliniat în mod aparte la Catedrala Mitropolitană din Cluj, unde Vecernia Rusaliilor este săvârșită de întreaga pleromă a Bisericii. Toți preoții din municipiul Cluj și din zonele imediat învecinate, însoțiți de toți credincioșii din parohiile lor se strâng în jurul Episcopului lor, așa cum se întâmpla din vechime în marile cetăți ale Răsăritului creștin, pentru sublinia unitatea de credință și pentru a marca solemn „ziua de naștere” a Bisericii. La final, are loc și o *litie*, o procesiune penitențială în jurul centrului cetății, care se încheie printr-o rugăciune pentru pârga roadelor câmpului și pentru binecuvântarea întregii creații în această zi a Pogorării Sfântului Duh. În sfârșit, în acest caz particular, slujba este celebrată în afara zidurilor edificiului de cult, în fața Catedralei, ceea ce amintește de evenimentul petrecut în ziua Cincizecimii, când apostolii au propovăduit poporului adunat la Ierusalim (*Faptele Apostolilor*, cap. 2), și, prin urmare, celebrarea are și un caracter misionar și mărturisitor.

Libertate, Unitate și Frăție: aspirațiile românilor în 1848

Mircea-Gheorghe Abrudan

Se împlinesc, la începutul lunii mai, o sută șaptezeci de ani de la Marea Adunare Națională de la Blaj din 3 / 15 - 5 / 17 mai 1848, eveniment care a marcat profund conștiința colectivă a românilor din Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și a constituit un model pentru ceea ce avea să se petreacă șapte decenii mai târziu, la 1 decembrie 1918.

În acest an jubiliar, când sărbătorim centenarul Marii Uniri, este necesar să subliniem faptul că aspirațiile spre unitate politică ale strămoșilor noștri din teritoriile locuite în majoritate de români au premers momentele astrale ale unirilor din martie, noiembrie și decembrie 1918, proiectul politic al realizării unui stat național, care să cuprindă în granițele sale toată „România”, fiind elaborat, discutat și susținut de elita românească în mod coerent în perioada pașoptistă. Unul din corifeii revoluției române, Nicolae Bălcescu, a exprimat cel mai limpede acest deziderat național-politic într-o lucrare programatică dedicată „stării de față, trecutului și viitorului patriei noastre”, în care sublinia: „Ținta noastră, domnilor, socotesc că nu poate fi alta decât *Unitatea Națională a Românilor*. Unitate mai întâi în idei și în simțăminte, care să aducă apoi cu vremea *Unitatea politică*, care să facă din munteni, din moldoveni, din basarabeni, din bucovineni, din transilvăneni, din bănățeni, din cuțovlahi, să facă un trup politic, o nație românească, un stat de șapte milioane de români. La crearea acestei naționalități, la o reformare socială a românilor, bazată pe sfintele principii ale dreptății și ale egalității, trebuie să țintească toate silințele noastre. *Românismul dar e steagul nostru*, supt dânsul trebuie să chemăm pe toți românii”¹ (subl. mea). Pentru Bălcescu și întreaga generație a intelectualilor români ai acelei epoci, pașoptismul a reprezentat triumful ideii de națiune, independență și autonomie politică.

„Primăvara popoarelor”, cum este cunoscută în istoriografie mișcarea revoluționară de la începutul anului 1848, a debutat la Paris și apoi a traversat în valuri succesive de intensități diferite întreaga Europă Central-Orientală frângându-se în granițele imperiilor țarist și otoman. În Țara Românească și în Moldova tinerii boieri liberali școliți în Occident (Paris, München, Berlin) au avut drept țel principal înlăturarea protectoratului rusesc, restabilirea echilibrului istoric cu Imperiul Otoman, obținerea autonomiei politice și Unirea Principatelor. Nu întâmplător generația revoluționară pașoptistă a sintetizat aspirațiile ei în sintagma „dreptate și frăție”, cuvinte pe care aceștia le-au imprimat pe drapelele lor tricolore. Aflate sub suzeranitate otomană și protectorat rusesc, revoluțiile din Țările Române au fost rapid înăbușite de cele două mari puteri, iar revoluționarii au fost nevoiți să se refugieze în provinciile vecine din Imperiul austriac și în Franța. În Transilvania, mișcarea revoluționară românească s-a derulat pe durata lunilor martie-septembrie 1848 înregistrând punctul ei culminant în adunările naționale românești de la Blaj din 18 / 30 aprilie, 3 / 15 - 5 / 17 mai și 16 / 28 septembrie 1848, când pe Câmpia Blajului s-au adunat între 40.000 și 60.000 de persoane: clerici, intelectuali, avocați, negustori, mici nobili, studenți și țărani. Cea mai cunoscută dintre toate trei a rămas cea din 3 / 15 mai, când s-a format un Comitet Național, avându-i în frunte pe episcopul Andrei Șaguna, ca președinte, și pe Simion Bărnuțiu, ca vicepreședinte, și s-a adoptat programul revoluției române: „Petițiunea națională” în 16 puncte².

Programul revoluționar românesc din Ardeal a fost marcat profund de spiritul epocii, principiile sale fundamentale fiind dreptatea, libertatea, egalitatea și fraternitatea, iar dezideratele de căpătâi au fost: independența națională și bisericească prin egală îndreptățire a națiunii române cu celelalte trei națiuni ale Transilvaniei (sașii, ungurii și secuii), participarea românilor la viața politică prin reprezentanții lor în proporție cu realitatea demografică a Transilvaniei, recunoașterea limbii române ca limbă națională și publică a Transilvaniei, restabilirea mitropoliei românești și a sinodului național; emanciparea socială și personală a românilor prin desființarea iobăgiei și a dijmei fără nicio despăgubire din partea țăranilor și recunoașterea drepturilor individuale ale acestora; libertatea industrială și comercială prin desființarea tuturor privilegiilor și a îngrădirilor medievale; libertatea de exprimare, libertatea presei și a tiparului; înființarea unei miliții românești; subvenționarea derului român de către stat în mod identic cu cel al celorlalte națiuni și confesii; înființarea de școli, gimnazii, licee și seminarii românești subvenționate de stat în toate localitățile românești; întemeierea unei universități românești; purtarea egală și comună a sarcinilor publice și a celor fiscale de către toți locuitorii Transilvaniei; egalitatea tuturor în fața legii; consultarea românilor în legătură cu viitorul politic al Transilvaniei³.

Neținând seama de „Petițiunea Națională”, dieta nobiliară a Transilvaniei, în care românii aveau numai doi reprezentanți – episcopii celor două biserici –, a decis, la 29 mai 1848, „uniunea necondiționată” a Transilvaniei cu Ungaria, românilor refuzându-

Intelectualii generației pașoptiste au afirmat, pentru prima oară în istorie, în mod limpede și coerent proiectul politic al unirii tuturor românilor de pe ambele părți ale Carpaților, deoarece, așa cum a subliniat Bălcescu, simțeau că sunt puternic legați prin etnicitate, limbă, cultură și religie. Ideea unirii și proiectul ei politic s-a întrupat în expresia „Dacoromania”, denumire pe care ar fi urmat să o poarte viitorul stat al românilor viețuitori pe teritoriul vechii Dacii⁵. Mészáros Károly, un împuțnic al guvernului maghiar la Marea Adunare românească de la Blaj din 3 / 15 - 5 / 17 mai 1848, a descris desfășurarea adunării și a înregistrat că între sloganurile exprimate de mulțime „din toate părțile” s-a auzit „*Trăiască libertatea! Trăiască Daco-Romania!*”⁶. Desigur, această idee nu a fost întâmpinată cu euforie de niciun imperiu învecinat, chiar dacă guvernul austriac de la Viena a cochetat în vara anului 1848 cu ideea alipirii Principatelor Române la Austria și constituirea unei libertăți frățești a poporului român sub sceptrul Austriei⁷. Consiliul de Miniștri de la Viena a discutat această chestiune la 1 iunie 1848, protocolul ședinței arătând faptul că guvernării au luat act de desfășurarea Adunării de la Blaj a românilor, au primit petiția trimisă împăratului și au declarat că românii trebuiau avuți în vedere, pentru că reprezintă majoritatea populației Transilvaniei și puteau fi utilizați ca o contragreutate la pretențiile maghiare, iar împreună cu sașii ar putea „reprezenta miezul în jurul căruia principatele dunărene românești s-ar putea alipi Austriei”⁸. Consiliul ruși din Principate au înregistrat la rândul lor activitatea revoluționară în această direcție și au avertizat Petersburgul cu privire la pericolul ieșirii Principatelor din orbita politică a Imperiului rus⁹.

La rândul lor, frunzașii românilor ardeleni, bănățeni și bucovineni au elaborat un nou program național în toamna și iarna anilor 1848-1849, în care și-au exprimat cu claritate idealul solidarității etnice prin proiectul constituirii unui ducat românesc autonom în cadrul Austriei. În 25 februarie 1849, episcopul Andrei Șaguna a înaintat Curții imperiale un memoriu în care se cerea unificarea tuturor românilor din Imperiul austriac într-o singură entitate politico-administrativă autonomă, împăratul fiind rugat să accepte titlul de duce al românilor¹⁰. Totodată, Șaguna dorea unificarea jurisdicțională a tuturor

Adunarea Națională de la Blaj, 3 / 15 mai 1848.

li-se practic dreptul la existență națională, la egalitate politică și la libertate socială. În cursul verii, răzvrătirile țăranilor împotriva nobilimii s-au înmulțit, iar represaliile aristocraților și ale armatei imperiale s-au sfârșit pe alocuri cu măceluri împotriva românilor, precum s-a petrecut la Mihalț și la Luna. Evoluția diferită a revoluțiilor maghiară și română, pe de o parte, și raporturile tot mai încinse dintre revoluționarii unguri și Curtea de la Viena, pe de altă parte, au dat naștere unei situații explozive, care s-a detonat în toamna lui 1848 prin secesiunea Ungariei din cadrul Imperiului austriac și izbucnirea războiului civil în Transilvania. Încheiat în august 1849, războiul a provocat mii de victime, a dus la distrugerea a sute de sate și la incendierea a circa 200 de biserici românești, între care și reședința episcopală de la Sibiu a Eparhiei Ardealului⁴. Conviețuirea interetnică din Transilvania a fost profund marcată de violențele și pagubele războiului, neîncrederea, suspiciunea și teama marcând pentru multă vreme relațiile dintre români și maghiari sau dintre maghiari și sași. Cu toate că legislația pașoptistă ungară și austriacă a desființat iobăgia și toate opreliștile de sorginte medievală care blocau emanciparea țăranimii românești din Ardeal, progresul economic și avansarea pe scara socială a românilor au fost procese lente, discrepanțele social-economice dintre diferitele regiuni și localități ale Transilvaniei perpetuându-se până în secolul XX.

¹ Enciclopedică, București, 1998.

² Cornelia Bodea, *1848 la români. Volumul I*, pp. 484-486.

³ Dumitru Suciu, *Soldăți fără uniformă ai Landsturmului românesc și starea protopopiatelor ortodoxe din Transilvania după Războiul Național din 1848-1849*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2011; idem, *Soldăți fără uniformă ai Landsturmului Român și starea protopopiatelor greco-catolice din Transilvania după Războiul Național de la 1848-1849*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2013.

românilor ortodocși din Austria într-o mitropolie națională românească unică, cu episcopate sufragane pentru Bucovina, Transilvania, Banat și Ungaria. Proiectul unității politice era astfel dublat de cel al unității ecleziastice sub căma unui singur mitropolit¹¹. Cu toate că aceste deziderate ale unității politice și ecleziastice românești nu au avut atunci sorți de izbândă, ele trebuie cunoscute mai ales acum în anul jubiliar al centenarului Marii Uniri, deoarece ilustrează o viziune clară a elitei noastre pașoptiste asupra viitorului comun al „Românimii”, înscriindu-se pentru totdeauna în cartea de istorie a românilor.

⁴ Aurelia Florescu, *Dacoromania. Idealul Național al tuturor românilor în Revoluția de la 1848*, cu o prefață de Virgil Joița, Ed. Oltenia, Craiova, 1992; Gelu Neamțu, *Momente zbuciumate din lupta românilor pentru realizarea Dacoromaniei 1848-1918*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2005.

⁵ Cornelia Bodea, *1848 la români. Volumul I*, p. 504.

⁶ „Austria și Principatele de la Dunăre (după Gazeta Vienesă)”, în *Organul luminării*, Nr. 70, miercuri, 28 aprilie 1848, pp. 393-395.

⁷ *Die Protokolle des Österreichischen Ministerrates 1848-1867. I Abteilung. Die Ministerien des Revolutionsjahres 1848. 20 März 1848-21. November 1848*, Bearbeitet und eingeleitet von Thomas Kleitcka, Wien, 1996, p. 359.

⁸ Ela Cosma (coord), *Armatele imperiale austro-ruse și românii la 1848-1849. Documente militare. Volumul I-II. Descrieri generale și militare*, Ed. Argonaut, Cluj-Napoca, 2012-2013.

⁹ Textul original al memoriului în: *Die Romanen der österreichischen Monarchie*, Band III, Druck von Carl Gerold & Sohn, Wien, 1850, pp. 1-7; și în traducere românească la Cornelia Bodea, *1848 la români. O istorie în date și mărturii*, volumul II, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1982, pp. 960-962.

¹⁰ Andrei Șaguna, *Promemorie despre dreptul istoric al autonomiei bisericești naționale a Românilor de relegea răsăriteană în ces.reg. provinții ale monarhiei austriece*, Sibiu-Viena, 1849; idem, *Adaosu la promemoria despre dreptul istoric al autonomiei bisericilor naționale a românilor de relegea răsăriteană în ces.reg. provinții ale monarhiei austriece*, Tipografia lui Georgie de Closius, Sibiu, 1850.

¹ Cornelia Bodea, *1848 la români. Volumul I. O istorie în date și mărturii*, Ed. Enciclopedică, București, 1998, pp. 319-320.

² Detalii la: Liviu Maior, *1848-1849: români și unguri în revoluție*, Ed. Enci-

Fratele Roger Schutz și ecumenismul tinerilor

Arhim. Benedict Vesa

In „Scrisoarea neterminată”, tradusă în 57 de limbi, Fratele Roger, sub semnul „a ne deschide către dragostea lui Dumnezeu” scria: „În Evanghelia sa, într-o fulgerătoare intuiție, Sfântul Ioan exprimă în trei cuvinte cine este Dumnezeu: *Dumnezeu este iubirea* (1 Ioan 4,8). Dacă înțelegem doar aceste trei cuvinte, vom merge mai departe, foarte departe. Ce ne atrage la aceste cuvinte? Este faptul de a găsi această luminoasă certitudine: Dumnezeu nu l-a trimis pe Hristos pe pământ pentru a condamna pe cineva, ci pentru ca orice ființă umană să se știe iubită și să poată găsi o cale de împăcare cu Dumnezeu. Dar de ce unii sunt surprinși de măreția unei iubiri și se știu iubiți sau chiar coplesți? De ce alții au impresia că sunt puțin apreciați? Dacă fiecare ar înțelege că Dumnezeu ne însoțește până în singurătatea noastră de nepătruns... Fiecăruia îi spune: *Tu valorezi mult în ochii mei, tu ai preț pentru mine, și te iubesc* (Isaia 43, 4). Da, Dumnezeu nu ne poate da decât dragostea Lui, existând în toată Evanghelia. Ceea ce Dumnezeu ne cere și ne oferă este de a primi pur și simplu infinită Sa milostivire”¹.

Acesta este fundamentul pe care își construiește întreaga sa misiune, un ecumenism spiritual, care are în vedere proclamarea

„evangeliei dragostei” către întreaga umanitate, către „întreaga familie umană”. „A (ne) deschide”, înseamnă a face totul pentru a comunica, cât mai accesibil, în afară, dragostea lui Dumnezeu pe care o are față de toți oamenii, fără excepție, individual, dar și față de toate neamurile, în general.

Fratele Roger Schutz se naște în ziua de 12 mai 1915 în Provence, o localitate mică din regiunea de limbă franceză a Elveției, într-o familie religioasă, tatăl său fiind pastor protestant, specializat în Noul Testament, iar mama sa muzician cu studii la Paris. Preocuparea mamei sale pentru muzică va avea un rol decisiv în misiunea pe care el însuși o va desfășura la Taizé. Experiența dură a bunicii sale, care își pierde soțul în Primul Război Mondial, îi generează o anumită perspectivă asupra vieții și o viziune care să îi descrie rolul pe care el însuși îl va avea mai târziu. În ciuda suferinței prin care trece, casa bunicii devine locul de refugiu pentru victimele războiului, victimele suferinței. De aici și dorința vieții sale de a-i aduna pe creștini laolaltă pentru a face față suferințelor de tipul celor la care el însuși a fost martor. În timpul adolescenței se îmbolnăvește grav de plămâni și se află la un pas de moarte. Odată vindecat, dorește să se înscrie la Facultatea de Litere pentru a deveni scriitor, în ciuda dorinței tatălui său care îl vroia teolog. Însă, la scurtă vreme, el însuși alege să studieze, deși puțin atras, Teologia, la Lausanne și Strasbourg.

Începe să crească visul său de a întemeia o comunitate religioasă, unde să trăiască aievea evanghelia, primindu-i și slujindu-le celor în nevoie. Acest lucru prinde contur în anul 1940. Fratele Roger ajunge pe bicicletă într-un sat pierdut, în apropiere de Abația de la Cluny, Taizé. Aici trăiește un eveniment interpretat în interiorul chemării pe care Dumnezeu i-o face la lucrarea sa misionară. Se întâlnește cu Henriette Ponceblanc, care îl invită la prânz și îi adresează următoarele cuvinte. „Rămâi aici, suntem așa de singuri”. Identifică aici glasul lui Dumnezeu care îl invită la lucrarea pe care o va avea de făcut. La Taizé, cu ajutorul unui mic împrumut, Fratele Roger cumpără o casă cu dependințe, abandonată de mai mulți ani. Una dintre surorile lui, Geneviève, i se alătură pentru a-l ajuta cu primirea refugiaților, printre care și evrei. Din respect față de cei pe care-i primea, Fratele Roger se ruga singur. Deseori mergea să cânte departe de casă, în pădure. Pentru ca nici unul dintre refugiați – fie ei evrei sau agnostici – să nu se simtă jenați, Geneviève explica fiecăruia că era mai bine pentru cei care

doreau să se roage să o facă singuri, în camerele lor. Începând cu toamna anului 1942, timp de doi ani, sunt nevoiți să se refugieze la Geneva și tot acolo a început o viață comună cu primii frați. Se vor întoarce la Taizé în 1944.

Un an mai târziu, prin intermediul unei asociații înființate de un tânăr avocat, Taizé-ul va deveni și adăpost pentru copiii orfani de război. De asemenea, micul așezământ de la Taizé va deveni și loc de mângâiere pentru prizonierii de război germani, închiși într-un lagăr din apropiere.

La modul de viață al Fratelui Roger se alătură treptat și alți frați, hotărâți pentru o viață de slujire în celibat și simplitate. Astfel în ziua de Paști a anului 1949, șapte tineri i se dedică lui Dumnezeu și intră în viața comunitară pe care Fratele Roger o fondase. Trei ani mai târziu va scrie Regula Taizé-ului, „esențialul pentru o viață comunitară”. Un moment important în evoluția acestei comunități este și pregătirea Conciliului II Vatican, când Taizé-ul îi găzduiește împreună pe unii episcopi catolici și pastori protestanți, după vremuri îndelungate de separare. Fratele Roger însuși va participa la acest conciliu.

Comunitatea devine tot mai cunoscută drept un loc în care tinerii se adună căutând pacea și echilibrul spiritual. Sărbătoarea Schimbării la Față a anului 1962 reprezintă un moment istoric cu valențe spirituale de excepție – consacrarea „Bisericii reconcilierii” – odată cu o întâlnire ecumenică importantă, cu reprezentanți din Bisericile Catolică, Ortodoxă, Anglicană și comunitățile protestante.

Anul 1978 inaugurează acel „pelerinaj al încrederii pe pământ”, între 28 decembrie-1 ianuarie, cu scopul de „a-i stimula pe tineri să devină, la locul lor, făcători de pace, purtători ai reconcilierii și încrederii pe pământ”. Acest moment se va reduplica ani la rândul în marile capitale europene, iar mai târziu va depăși granițele continentului. La începutul anilor '90, Fratele Roger vizitează România, ocazie cu care îl cunoaște pe părintele Galeriu, care afirmă că „Taizé pune în lumină o stare de spirit proprie, a comuniunii”.

Fratele Roger scrie și numeroase volume, într-o exprimare simplă și directă cu valențe vizibil misionare. Amintim dintre cele mai importante: „Regula de la Taizé” (1952), „A-L trăi astăzi pe Dumnezeu” (1959), „Dinamica provizorie” (1965), „Violența făcătorilor de pace” (1968), „Dragostea sa este un foc” (1988), „Dumnezeu nu poate decât să iubească” (2001), „Maria, maica reconcilierilor” (1989), „A te ruga în tăcerea inimii” (2005).

Primește diverse premii pentru educarea în spiritul păcii a tinerilor (1974, 1988, 2003). De remarcat este Premiul UNESCO pentru educație în spiritul păcii, în anul 1988, pentru angajarea sa în promovarea reconcilierii creștine, mai ales în rândul tinerilor. Încă de la începuturile ei, comunitatea a încercat să îi invite pe tineri la o întâlnire personală și serioasă cu Dumnezeu, chiar dacă și anevoioasă, și să suscite în sufletul lor o dorință tot mai puternică spre comuniune, pace, și de extindere a acestor trăiri în familiile și comunitățile de care aparțin. Fratele Roger spunea: „Atât de mulți tineri din întreaga lume poartă în ei o sete de pace, de comuniune, de bucurie... Dacă tinerii devin, prin însăși viața lor, lăcașuri de pace, va exista o lumină oricând acolo unde se vor găsi ei”.

Fratele Roger trece la cele veșnice în ziua de 16 august 2005, fiind ucis în timpul rugăciunii de seară, înconjurat de peste 2500 de tineri din întreaga lume.

Moștenirea pe care o lasă în urmă este una foarte prețioasă. Taizé-ul devine un topos evanghelic al acelei invitații „Vino și vezi!”. Este un loc de întâlnire, teologic vorbind – de comuniune, a tinerilor. Diversitatea religioasă și etnică a tinerilor este depășită de diversitatea darurilor Duhului. Și acest mod de abordare este apreciat de tinerii generației actuale, sătui de discursuri, fie ele și bine elaborate. Taizé-ul este un loc „unde fiecare este primit așa cum este, fără a fi judecat, unde nu se cere un pașaport dogmatic, fără a ascunde totuși faptul că aici toți se adună în jurul lui Hristos și că un drum – El a zis *Eu sunt calea* – începe de aici, pentru cei care vor”².

Termenii cheie care ne rămân de la Fratele Roger, ca testament, sunt „solidaritate” și „încredere” și aceștia descriu misiunea comunității de la Taizé și, până la urmă viața, în general, drept „un pelerinaj al încrederii pe pământ”, care are ca și destinație întâlnirea cu (C)elălalt în taina comuniunii, în taina unității lui Dumnezeu...

DOREL MAN, GHEORGHE ȘANTA, DACIAN BUT-CĂPUȘAN, *Educație. Conștiință. Mărturisire*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014.

Cunoscuți peisajului cultural și celui teologic clujean și nu numai, părinții profesori Dorel Man și Gheorghe Șanta și teologul dr. Dacian But-Căpușan (cel dintâi plecat parcă prea devreme dintre noi), au decis să marcheze într-un mod frumos anul 2014, dedicat de către Biserica Ortodoxă Română Sfinților Martiri Brâncoveni, printr-un volum intitulat: *Educație, conștiință. Mărturisire*.

Lucrarea, o antologie de nouăsprezece studii teologice, reunite într-o frumoasă și omogenă structură, segmentată la rândul ei în trei capitole mari de către autori, analizează educația din perspectivă creștină, corelându-o cu noțiuni precum formarea duhovnicească, arta pastorală, conștiința morală și altele similare, dar și pocăința, definind-o, analizând-o dintr-o perspectivă transdisciplinară, ce vizează percepția ei în spațiul teologic și cel psihologic și interferența dintre cele două, și mărturisirea, privită în relație cu celelalte două.

În ciuda omogenității și continuității ce definește antrepriza editorială, amprenta fiecărui autor și a preocupărilor lui este vizibilă în cadrul fiecărui studiu. Așa se face, de exemplu că, textele ce poartă semnătura părintelui conf. univ. dr. Dorel Man abundă de informații, analize și corelații cu spațiul istoric, autorul referindu-se adesea la surse importante din spațiul românesc precum *Didahile Sfântului Antim Ivoreanul*, pe care le-a cercetat cu asiduitate de-a lungul vieții³, sau autori referențiali din spațiul patristic, pe care-i lecturează mereu într-o notă pastorală, cele ale părintelui lect. univ. dr. Gheorghe Șanta pendulează între abordările din sfera spiritualității și textele psihologice cu noțiuni de pedagogie⁴, în vreme ce cele ale domnului dr. Dacian But-Căpușan conțin profunde abordări dogmatice, dar și referiri la volume cu caracter de izvor, precum mărturisirile de credință, asupra cărora s-a oprit și în teza de doctorat a domniei sale, aprofundându-le conținutul, comparându-le sau analizându-le dintr-o perspectivă interconfesională⁵.

Dimensiunea practică a volumului și utilitatea ei în spațiul pastoral, sunt subliniate încă din cuvântul înainte de către cei trei autori. Aici, ei țin să sublinieze cu privire la volum următoarele: „Cartea de față, un mănunchi de studii referitoare la *educația creștină, conștiință și mărturisire*, este bazată pe experiențele pastorale, pedagogice și duhovnicești actuale într-o dinamic ancorată în tradiția Bisericii Ortodoxe. Fiecare studiu abordează un subiect de maxim interes cu privire la formarea continuă, conștiința creștină eclesială, Sfânta Taină a Spovedaniei, readucând în atenția cititorilor Mărturisirile ortodoxe de credință ale secolelor al XVI-lea și al XVII-lea și importanța lor” (p. 8).

Dacă în foarte multe dintre situații, cuvântul introductiv nu reflectă decât la nivel declarativ conținutul unei lucrări, în cadrul celei de față, autorii nu se dezmint. Experiența pastorală este cea care îl determină pe părintele Man să definească actul sacramental al mărturisirii și să arate că rolul ei este acela de înălțare a personalității, cuvintele sale fiind deopotrivă interesante din perspectiva conținutului teologic și al valențelor practice. Iată ce spune el: „Mărturisirea nu trebuie prezentată ca un act de înjosire a personalității, ci ca o înălțare a ei, ca un act de înaltă răspundere morală. Cea mai grea piedică în calea mărturisirii e rușinea de a mărturisii păcatul. Antidotul cel mai potrivit acestei rușini nu este muștrarea, ci apelul la un alt simțământ puternic în sufletul lui, simțământul de a spune întreg adevărul, chiar și despre noi înșine” (p. 15).

La rândul lui, părintele profesor Gheorghe Șanta definește creștinul dintr-o perspectivă holistic-cosmologică, subliniind atât caracterul privilegiat al ființei umane, cât și importanța educației în conștientizarea propriei meniri și a valorii sale⁶, în vreme ce, domnul dr. Dacian But-Căpușan, insistă asupra faptului că: „Biserica Ortodoxă a păstrat fără întrerupere tradiția primară și fără alterare credința. Ea nu a simțit nevoia internă de formulări cu orice preț pentru credința sa, iar elaborarea Mărturisirilor de credință s-a făcut din motive exterioare, practice, datorită contactelor cu eterodocșii și provocărilor ereticilor. Astfel, Mărturisirile de credință din epoca post-bizantină sunt rezultatul necesității de a răspunde tuturor problemelor ridicate de Reformă și Contrareformă, nemaîntâlnite până atunci” (pp. 132-133).

Densitatea teologică, puternic ancorată în spațiul pastoral, a volumului, frumosele conexiuni și contextualizări a celor prezentate în paginile lui, dar și scriitura, plăcută din punct de vedere stilistic și omogenă, în ciuda gândirii și a competenței atât de diferite a autorilor, fac din volumul *Educație. Conștiință. Mărturisire*, nu doar un valoros compendiu teologic, prin intermediul căruia cititorii pot înțelege Taina Pocăinței sub multiplele ei valențe dintr-o perspectivă Ortodoxă, ci și o operă cu vădită valoare literar-spirituală, ce poate fi utilizată în spațiul pastoral, în activitatea catehetică sau cea omiletică, în scopul educării credincioșilor și a conștientizării lor cu privire la anumite aspecte esențiale pentru viața Bisericii și mântuirea lor.

Ierom. Maxim (Morariu)

¹ Cf. Dorel Man, *Pastorație și duhovnicie*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.

² De altfel, teza dânsului de doctorat se plasează la interferența dintre cele trei domenii: Gheorghe Șanta, *Valorile creștine în educația morală a adolescentului*, col. „Științele educației”, vol. 8, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004.

³ A se vedea: Dacian But-Căpușan, *Eclesiologia protestantă din perspectivă Ortodoxă în lumina cercetărilor mai noi*, col. „Restauratio”, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2015.

⁴ „De fapt, creștinul este, înainte de toate, o ființă care răspunde unei chemări a lui Dumnezeu-Cuvântul, o recunoaștere clară că omul este creat după chipul lui Dumnezeu-Cuvântul și prin cuvânt, are posibilitatea deschiderii și comunicării cu lumina Cuvântului lui Dumnezeu. Hristos-Logosul este pentru creștini, atât izvor de învățături pentru reflecția rațională, cât și un model de viață, pe care să-L imite prin trăire. Astfel, viața duhovnicească trăită în virtuți, este o consecință a curățirii de patimi, de păcate, condiție a cunoașterii creștine. Sub acest aspect, omul are în chip necesar scopuri excepționale, care sunt, de fapt, valorile și bunurile lui morale și culturale, în care i se reflectă spiritualitatea. Noul orizont valoric este descoperit în Hristos, care ne-a dat o nouă morală și o nouă relație religioasă între om și Dumnezeu, comuniunea iubirii. Comuniunea spirituală se realizează prin educație duhovnicească, care nu este numai de ordin rațional sau afectiv, ci și practic, prin viața sa liturgică”, Dorel Man, Gheorghe Șanta, Dacian But-Căpușan, *Educație. Conștiință. Mărturisire*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, p. 57.

¹ https://www.taize.fr/ro_article3069.html.

² J. C. Larchet, *Taizé: Un sens al vieții*, București, Anastasia, 1998, p. 15-16.

Jurnalul Mitropolitului Bartolomeu

Mircea Gelu Buta¹

Be curând a apărut un volum îngrijit și prefațat de profesorul Aurel Sasu, conținând Jurnalul pe 11 ani al Mitropolitului Bartolomeu V. Anania, semnat pe copertă cu numele de scriitor al înaltului ierarh². Pe amintita copertă este menționată perioada 1965-1985. În realitate este vorba, cum spuneam mai sus, de doar 11 ani de însemnări, întrucât din 1965 până în 1972 nu există nicio notă, ca și din 1972 până în 1976.

Cei familiarizați cu biografia Mitropolitului Bartolomeu știu că după eliberarea sa din închisoare, între ultimii deținuți politici, în august 1964, ca efect al unui decret colectiv de grațiere, perioada 1965-1976 a petrecut-o în cadrul Arhiepiscopiei Misionare Ortodoxe Române din America, unde a fost hirotonit ieromonah și hirotesit arhimandrit. Venit în vizită în țară în 1976, a fost împiedicat să se reîntoarcă în Statele Unite, fiind numit în același an director al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, pe care l-a condus până în 1982, când s-a pensionat, retrăgându-se la Mănăstirea Văratec. De altfel, miezul lapidarelor consemnări ale viitorului ierarh îl constituie perioada neîntreruptă 1976-1985, prodigioasă îndeosebi sub aspectul creației literare.

Profesorul Aurel Sasu consideră *jurnal* textele editate, asemuindu-le cu jurnalul lui Titu Maiorescu. În ce ne privește, le găsim mai degrabă înrudite cu volumele de *Agende* (I-IV) ale lui E. Lovinescu, editate între anii 1993-2002. Un alt termen de comparație ar putea fi *Agendele* lui Mateiu I. Caragiale. Indiferent însă a cărei specii îi aparțin însemnările de care ne ocupăm, imprimarea lor constituie un act de cultură și ne-am bucurat să aflăm, din Prefață, că vor fi urmate de un al doilea volum, cuprinzând perioada 1986-1995, după cum ne asigură editorul. Așadar, vom avea un pandant al *Memoriilor* Mitropolitului Bartolomeu, respectiv scriitorul Valeriu Anania.

Revenind la notele cu dimensiuni de *pro-memoria*, acestea sunt prudente și neutrale, autorul știind că puteau fi citite oricând de lectori nepoftiți, însă aceste însemnări spun și sugerează foarte mult. Întâi asupra oamenilor de care era strâns legat, îndeosebi după moartea Patriarhului Justinian, survenită pe 26 martie 1977. Așa, de pildă, cititorul întâlnește adesea în carte referiri la întâlniri, vizite, prânzuri luate împreună cu un anume *Didu*, despre care indicele onomastic nu face nicio referire. Acest *Didu* este doctorul Ovidiu Marina (1924-1985), fiul Patriarhului Justinian, al cărui nume îl poartă astăzi un spital din București. Diminutivul *Sibica* o desemnează pe Silvia Marina, măritată Stoian, licențiată a Facultății de Farmacie, soră cu medicul amintit și fiică a aceluiași patriarh.

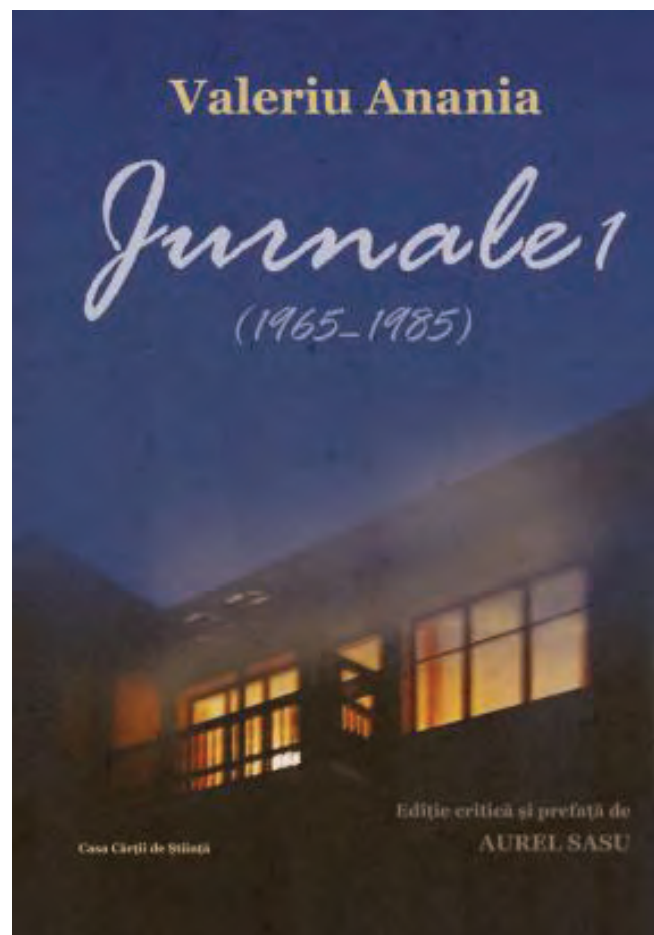
Cele mai dese întâlniri ale Arhimandritului Bartolomeu consemnate în jurnal sunt cu un anumit *Grigore*, despre care cititorul obișnuit nu are cum să știe că i-a fost și i-a rămas – până la prăvălirea aceluia, în anul 2008 – cel mai bun prieten. Este vorba de părintele Grigorie Băbuș, care a trecut, asemeni lui, prin închisorile politice, un om cultivat, cu studii remarcabile despre muzica bisericească, despre psaltul Anton Pann și un apropiat al Patriarhului Justinian. A fost la fel de apropiat și de Patriarhul Teoctist, cu care era născut în același an, 1915, și asupra căruia a avut o benefică influență. Arhimandriții Bartolomeu și Grigorie (aceasta era grafia călugărească a numelui) erau, totodată, vecini, locuind în clădirile de pe cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Următorul în ordinea prietenilor apropiați ai monahului-scriitor este arhimandritul Irineu Chiorbeja, medic călugărit, la care apela adesea Patriarhul Justinian, om foarte cultivat, iubitor de literatură. A fost, în ultima perioadă a vieții, starețul Mănăstirii Neamț. Acestea sunt datele ades pomenitului *Irineu*, ignorat și el de indicele onomastic, ca și un *Roman* (Stanciu pe numele din buletin), „Ialomițeanul” după cognomenul de episcop-vicar. Cât îl privește pe *Chesarie*, ceva mai rar pomenit, acesta era exarhul mănăstirilor Arhiepiscopiei Bucureștilor din anii '70-'80; Chesarie Ghe-

orghescu, temător de boli, rămas în amintire și printr-o epigramă autoironică: „Ipohondrul, după mine/ E un individ anost/ Care nu se simte bine/ Dacă nu se simte prost”. În fine, alt nume care se cuvine decodat, *Mitică*, aparține inginerului Dumitru Anania, frate mai mare al scriitorului, față de care a nutrit un devotament aparte.

La pagina 132 impune atenție însemnarea din 21 septembrie 1978: „Lucru birou. Prof. I. Coman, pâr. Arsenie Boca pt. Noul Testament”. Nici lui Arsenie Boca nu-i acordă atenție indicele onomastic. Să încercăm o explicație a rândului – un singur rând – reproduș mai sus. În 1978, Părintele Anania era directorul Editurii Patriarhiei. Preotul profesor Ioan Gh. Coman, unul dintre marii teologi (patrolog) al vremii, alături de Dumitru Stăniloae, Liviu Stan, iar Părintele Anania îl cooptase, probabil, într-o echipă de revizuire a textului Noului Testament. Faptul că alături de el este menționat Arsenie Boca sugerează competențele acestuia, prețuirea arătată de Arhimandritul Bartolomeu, dar și curajul său, având în vedere statutul duhovnicului de la Prislop, pe care Ocârmuirea îl dezbrăcase de veșmintele monahale...

Și întrucât a venit vorba de monahism, care pe atunci își oblojea cumplitele răni primite în urma Decretului 410 din 1959, să transcriem cea mai lungă însemnare din volum, întrucât este și cea mai expresivă: „La Mănăstirea (...), înmormântarea Maicii Achilina. Roman, Grigore, Irineu, Chesarie, Iasim, Gherman. E înhumată călugărește, fără sicriu. După pomană, părintele Gherman des-tăinuie că, de șapte ani, Maica Achilina se supunea unor

torturi mortificatoare: post, cenușă pe cap, o cruce de fier (45 g) la gât, lanțuri în jurul brațelor, lanțuri (5 kg) în jurul mijlocului. Se flagela pe spate cu o funie împletită și deasupra genunchilor cu o lopățică de lemn (până la sângerare). Văd crucea, lanțurile (cu cele de la brațe fusesse îngropată), funia și lopățica însângerată. De trei ori pe iarnă, parcurgea o distanță, în curte, cu picioarele goale prin zăpadă. Impresie zguduitoare. Maica purta (și încă de mult) cămașă de sac. Nimeni n-a știut nimic, în afară de duhovnic, care nu avea voie să spună”³.

Însemnarea poartă data de 23 februarie 1980, așa încât aflăm că Maica Achilina, menajera sau „cămărășița” Patriarhului Justinian, a trecut la cele veșnice la aproape trei ani de la prăvălirea acestuia. Din păcate, nu se poate înțelege unde își doarme somnul de veci din cauza unei greșeli de lecțiune, întrucât nu există nicio mănăstire... „Calighin” în România. Este revoltător numărul mare – de ordinul sutelor – de greșeli de tipar în această carte neglijent imprimată, unde Capșa devine „Copșa”, stareța Eustochia – „Eustahia”, iar actorul Ovidiu Iuliu Moldovan este rebotezat, la pagina 403, „Corneliu Iuliu Moldovan”...

Să revenim însă la anul 1980, mai precis la Săptămâna Patimilor. Legat de slujba Deniei din Vinerea Mare, autorul reține: „Popor mult, mulți tineri; pietate și disciplină”. Peste două zile, consemnează: „Paști. Slujba Învierii, la

Catedrală, cu P.F. Patriarh, Roman și Vasile. Popor imens”⁴. Aceste constatări, așternute pe hârtie cu un deceniu înaintea prăbușirii regimului comunist, mărturisesc o continuitate a Bisericii fără de care înflorirea ei din ultimele decenii nu ar fi fost posibilă.

Cu un an înainte, în 1979, viitorul mitropolit luase parte, la Mănăstirea Cernica, la înmormântarea poetului Daniel Turcea, autentic și strălucit scriitor creștin, trecut dincolo de zăre la vârsta de 33 de ani: „La Cernica, cu Mitică și Paul (poetul Paul Emanuel, n.n.), asist la înmormântarea lui Daniel Turcea. Oficiază Antonie (Antonie Plămădeală, episcop-vicar patriarhal, n.n.), cu sobor. Lume multă (Jebeleanu, Fulga, Chiriță, Ioan Alexandru, Vulpescu, Pituș, Dan Cristea, Mircea Ciobanu, Petre Stoica, Aurel-Dragoș Munteanu).

Spuneam la începutul acestui comentariu că perioada 1976-1985 a fost prodigioasă pentru scriitorul Valeriu Anania. În decursul ei a scris și tipărit *Rotonda ploilor aprinși*, i-a apărut ediția completă de *Teatru*, volumul *Anamneze*, i s-a jucat *Greul pământului* pe scena Teatrului Național din Craiova, a devenit membru titular (fără să treacă prin faza „stagiaturii”) al Uniunii Scriitorilor, a cărei sită era pe atunci foarte deasă... Raportându-ne la anii '70-'80 ai secolului trecut, datele pomenite mai sus constituiau un palmares – primise și un premiu de dramaturgie al Uniunii – chiar și pentru un scriitor laic, darmită pentru un arhimandrit. Al cărui comportament era exemplar în raport cu editurile, cu cenzura (preferă să nu i se tipărească în revista „Luceafărul” textul evocării lui Vasile Voiculescu decât să renunțe la un pasaj despre credința în Dumnezeu a poetului), cu Fondul Literar...

Anul 1978, la nivelul acestui răboj, este reprezentativ și sub aspectul întâlnirilor cu scriitori, poeți, critici, unii dintre ei, prieteni vechi sau recent: „Seara, vizita lui Paul Emanuel cu Nicolae Ciobanu. Criticul mă felicită pentru «excelentul» meu roman (*Străinii din Kipukua*, n.n.)”; „Petre David: Eugen Barbu dorește să-mi facă, luni, o vizită”⁵; „Prânz cu Al. Paleologu (la mine) și voroavă până la miezul nopții”⁶.

„Luni, 15 mai – 11.40: Plec cu avionul la Cluj pentru Colocviul național de literatură dramatică. Cluj, Asociație (D.R. Popescu). Cazat la Hotel Belvedere (cu Cornel Popescu în cameră)” (p. 120). Două zile mai târziu: „Prânz cu Î.P.S. Teofil. // După-amiază lungă (la Teofil) cu Geo Bogza și Radu Popescu”.

În același an, întâlnirile dese cu doi scriitori importanți – poetul Mihai Ursachi, dramaturgul Teodor Mazilu – la București sau la Sinaia, unde existau două case de odihnă ale Uniunii Scriitorilor, sugerează raporturi de prietenie. La mijlocul lunii octombrie 1978: „Plec – cu trenul – la Iași. Călătorie frumoasă, cu Paul Emanuel, Mircea Ciobanu, Dinu Flămând etc.”⁸ A doua zi, 18 octombrie, consemnează: „Iași. Începe Colocviul Național de Poezie. Primul secretar Iliescu, ospitalier; Macovescu (președintele de atunci al Uniunii Scriitorilor, n.n.), optimist, Doinaș, excelent, Ion Gheorghe, bădăran, Dorin Tudoran, agresiv; Ioan Alexandru, patetic; Marin Sorescu, satiric-pesimist; Cezar Ivănescu, tăios; Velea, în mare vervă”⁹.

Colocviul Național de Poezie desfășurat în urmă cu 40 de ani la Iași a reprezentat o tribună ad-hoc de protest la adresa regimului (Ștefan Aug. Doinaș, de pildă, a invocat... arta unui cizmar, aluzie străvezie la Ceaușescu). George Macovescu, căruia Ceaușescu îi luase postul de ministru de externe în 1977, atribuindu-i în compensație președinția Uniunii Scriitorilor, s-a arătat la Colocviul de la Iași ca mai apropiat de oamenii de condei decât de Ocârmuire. Toate acestea transpar atât în nota de jurnal a Părintelui Anania din 19 octombrie 1978: „Iași. Paleologu: elogiul pentru Doinaș; Nina Cassian, elogiul unității...”, cât și din aceea datată 20 octombrie: „Iași, Bogza. Papu, Radu Popescu nu e lăsat să vorbească (Novăceanu). Florica Mitroi, atac la Deșliu, Dinescu și Bogza. Întreruptă de sală, i se ia cuvântul. Iuga, Doinaș, replică lui Vasile Nicolescu. Macovescu, închidere”¹⁰.

Lapidarul jurnal al Arhimandritului Bartolomeu Anania poate răscoli, așadar, amintirile multor scriitori trecuți de o anumită vârstă. Așteptăm, cu viu și îndreptățit interes, continuarea acestui prim volum. Atenție însă la greșelile de tipar și la erorile de transcriere!

⁴ *Ibidem*, p. 188.

⁵ *Ibidem*, p. 108.

⁶ *Ibidem*, p. 111.

⁷ *Ibidem*, p. 112.

⁸ *Ibidem*, p. 134.

⁹ *Ibidem*, p. 134.

¹⁰ *Ibidem*, p. 134.

¹ Prof. Dr., Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Babe -Bolyai” Cluj-Napoca, e-mail: butamircea@yahoo.com

² Valeriu Anania, *Jurnale*, I (1965-1985), ediție critică și prefață de Aurel Sasu, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2018.

³ *Ibidem*, p. 184.

Alături de Hristos în Europa secolului XXI Educația religioasă din perspectiva a trei factori: Familia, Biserica și Școala

Prof. dr. Ionița Timiș

Trăim vremuri, din ce în ce mai secularizate. Duhul acestei materializări a spiritului a pătruns până la „despărțitura dintre suflet și duh”. Tinerii sunt cei pe care îi urmărește această stare de indiferentism religios. Oare de ce? Nu ne putem plânge că trăim vremuri în care tinerii nu ar avea acces la spiritualitate. Cu toate că poporul român beneficiază de educația religioasă a copiilor, începând de la o vârstă fragedă până la adolescență, totuși, pe măsură ce înainteză în vârstă, par să devină tot mai indiferenți, mai apatici și fără sens în direcția valorilor morale. Ce se întâmplă cu semănătura pe care părinții, preoții și dascălii de religie o aruncă în sufletele acestor copii? Sămânța aruncată prin educația spirituală pe care părinții o realizează, într-un mod personal, prinde rădăcini vizibile în sufletele elevilor în primii ani de școală, respectiv în clasele primare.

În această etapă a școlarizării, elevii devin „sugativele” care ar absorbi, cu mare sete, orice povestioară și învățătură moară. Dacă dascălul are, pe deasupra, și vocație, copilul se află într-un mare câștig, el devenind „peștișorul

auriu” prins în undița „pescarului de oameni”. Ce se întâmplă, însă, mai târziu, cu această sămânță care arată că prinde rădăcini în primii ani de școală? Trecerea la nivelul superior de învățământ și ieșirea de sub aripile protectoare ale dascălului face ca elevii să simtă o nesiguranță și un dezzechilibru emoțional deoarece preluarea lor sub alte aripi ale dirigintei crează o ruptură fără protecție totală. Învățătoarea era trup și suflet pentru elevii ei, cu timp și fără timp. Diriginta nu mai poate să fie, în același ritm și la aceeași intensitate, ca și învățătoarea.

Rolul învățătoarei în viața spirituală a elevilor este esențială în primii ani de școală. Ea este cea care asistă, de cele mai multe ori, la orele de religie. Merge în același duh cu profesorul de religie. Simte că educația religioasă o ajută foarte mult în formarea caracterelor elevilor, în disciplinarea lor, simte că ei devin mult mai buni, mai atenți unii cu alții, mai altruști, mai răbdători, mai corecți, mai săritori în ajutorul semenilor, mai liniștiți, mai iubitori. Chiar unele învățătoare nu încep ziua fără să rostească rugăciunea „Tatăl nostru” la începutul activităților sau la masă. Sunt de admirat astfel de dascălițe. Elevul de clasă primară crede mai mult în ceea ce spune învățătoarea decât în ceea ce spune mama. Este legea cuvântului învățătoarei.

Este mare nevoie de învățătoare creștine, de curajul mărturisirii lor, de arderea în sfeșnic a credinței lor, din care să se aprindă și candeluțele copiilor. În acești ani ai copilăriei se pun bazele devenirii lor spirituale, culturale și morale. Nu este ușor să formezi viitoare dascălițe care să fie modele spirituale pentru copii. Observ lucrul acesta chiar în cariera mea didactică, în Colegiul Pedagogic, unde îngrijim și cultivăm pepiniera viitoarelor dascălițe. De multe ori reflectez profund, cu durere, la ceea ce scoatem de pe băncile școlii. Iar dacă scoatem și elemente valoroase, oricât aș fi muncit, nu este meritul meu. Eu nu am făcut decât ceea ce eram datoare să fac. Meritul este al lui Dumnezeu că a căutat spre inima lor, sau meritul este al lor pentru că și-au deschis inima, mai mult decât altele, să le picure har divin, cu care să colaboreze în devenirea lor spirituală. De asemenea, meritul se cuvine să fie recunoscut ca aparținând părinților lor vrednici, care le-au semănat în suflet credința, frica de Dumnezeu, dragostea și dăruirea.

Probabil, în această pierdere a „mamei de la școală”, a modelului de viață, a luminii vieții lor stă și stagnarea creșterii acestor semințe în viața spirituală, sau mai apoi, în uscarea rădăcinilor acestor semințe, la nivelul gimnazial de învățământ. Părinții, din păcate, lasă totul pe seama școlii, chiar și activitățile spirituale pe care sunt datori să le facă pentru copiii lor, respectiv, participarea la slujbele Bisericii, la Taina Spovedaniei și a Împărtășaniei. De multe ori, copiii nu găsesc în părinți modele spirituale pentru că, argumentează aceștia, au trăit în vremuri în care nu se permitea educația religioasă. Nu există nicio justificare în astfel de argumentări. Vârsta aceasta corespunde

cu crizele pubertății, în care elevii încearcă să se cunoască, să-și creioneze personalitatea mult mai vizibilă. Dacă ei nu vor găsi în dascălul de religie o „mamă de la școală”, în care să se regăsească chipul învățătoarei care-i știa problemele și frământările, atunci crizele lor se vor adânci și se vor închide în ei înșiși, refuzând o comunicare care le-ar aduce un plus de cunoaștere. Profesorul de religie poate să fie liantul dintre aceste treceri de la ciclul primar la cel gimnazial, deoarece, el îi cunoaște de cel puțin patru-cinci ani.

Din păcate, ruptura este mult prea mare, angoasele și incertitudinile la fel, fapt pentru care trăirea religioasă slăbește. Dacă în anii claselor primare, profesorul de religie, însoțit de doamna învățătoare, ducea copiii la Biserica pentru Taina Spovedaniei și Împărtășaniei în timpul posturilor, la gimnaziu această activitate extrașcolară se diminuează din cauza birocrăției și a dosarelor care trebuie aprobate pentru ieșirea din școală. Părinții, prea puțin sprijiniți această educație spirituală oferindu-li-se copiilor ca model. Fericiți acei copii care au astfel de părinți!

Urmează perioada liceului când, elevii caută să iasă și mai mult în evidență, caută să braveze, să devină populari și apreciați de colegi, să li se audă opiniile, să nu fie blamați că sunt anchilozați și demodați cu credința și Biserica. Ei vor căuta să se expună teribilismului și curajului nesăbuit și iresponsabil. Tocmai de aceea, seme-

nele credinței și ale trăirii lor nu sunt expuse, ci interiorizate, mai mult formal. De multe ori, vezi tineri care, trecând pe lângă o biserică, fiind într-un mijloc de transport, înconjurati de colegi, abia că-și mai fac semnul sfinte cruci, așa, pe sub haină sau cu limba în gură, cum o mărturisesc unii. De ce oare? De cine le este teamă sau rușine? De ce nu au curajul mărturisirii pe care-l

aveau odinioară când erau în clasele primare? Se pare că anturajul și influența colegilor sunt mult mai puternice. Iată că, încet, încet, duhul credinței slăbește, cu toate că acești tineri au parte de 12-13 ani de religie. După atâția ani ar trebui să se vadă. Ce s-ar întâmpla dacă nu ar fi religia în școală? De bine, de rău, moralitatea din școli se datorează, în foarte mare parte, orei de religie. Dacă înainte de Revoluție, moralitatea civică era dictată prin asuprire și frică, după acest eveniment, cum ar fi fost acești tineri dacă nu aveau reperele morale date în cadrul orei de religie? Cu toate că se face educație religioasă, tot ne plângem că nu există moralitate și bun simț în rândul tinerilor. Dar dacă n-ar fi fost orele de religie în școală?

Profesorii de religie fac tot ce le stă în putință. Nu au de ce să se învinovățească. Totuși, pot să-și îmbunătățească metodele de predare, participând, din când în când, la formarea continuă. Ei trebuie să realizeze activități atractive pentru elevi, ca să-i apropie mai mult de credință și de Biserică. Profesorilor de religie li se cuvine toată aprecierea și stima, deoarece pentru ei s-a dat marele examen în fața întregii națiuni, fiind evaluați nu de inspectori, care, poate ar fi fost mai îngăduitori, ci tocmai de elevi și de părinți. Este vorba despre anul 2014, când s-au solicitat cereri din partea părinților pentru ca elevii să participe la orele de religie. Profesorii „au trecut atunci pe sub furcile caudine”, neștiind care este feedback-ul real din partea elevilor. A fost surprinzătoare dorința părinților. Un procent de 93% au solicitat, sincer, participarea copiilor la orele de religie. Aceasta a fost examinarea și cernerea. Dar dacă s-ar fi făcut această examinare cu profesorii de alte discipline? Iată de ce, din partea profesorului de religie există toată străduința de a-i apropia pe copii de Biserică.

Ca lucrurile să meargă bine, ar trebui să concureze cei trei factori: familia, Biserica și școala. Școala își aduce aportul ei. Familia este, însă, „cheia” revenirii națiunii pe făgașul ei moral. Dacă familia nu este model pentru tânăr, într-ale credinței, nu are cum să-și aducă aportul în mod substanțial. În sprijinul familiei trebuie să vină și Biserica. Un exemplu, pe lângă multe altele, ar fi de luat de la comunitățile parohiale din diaspora, respectiv cum se implică Biserica în viața familiei. Implicându-mă mai mult în viața comunităților românești din Italia, prin promovarea identității românești în rândul tinerilor, am observat o activitate de admirat. De exemplu, la Veneția,

părintele protopop de acolo, împreună cu doamna preoteasă, își pun timpul la dispoziția familiei, zilnic de la ora 7 până la ora 17, începând din data de 10 iunie și până la mijlocul lunii iulie, respectiv, de când încep elevii să intre în vacanța de vară. Părinții nu pot să-și lase copiii nesupravegheați atâtea ore, fapt pentru care, părintele face cu ei școală de vară, în mod gratuit. Așa își apropie, părintele, tinerii de biserică. De ce n-ar putea să se facă și la noi astfel de școli de vară, pe durate mai scurte? Bineînțeles, sunt atâtea și atâte activități prin care Biserica poate să-și apropie copilașii de sfintele slujbe.

Până aici am abordat mai mult aspectul negativ al devenirii copiilor noștri, respectiv al lipsei de entuziasm pentru credință de la o anumită vârstă. Trebuie să avem în vedere și devenirea spirituală a copiilor datorată rolului asumat al familiei în a fi pildă și model pentru tinerele vlăstare. Nimic mai frumos decât să aflăm, noi, dascălii de religie, de la copilași că au fost cu părinții și cu bunicii lor la Biserica, sau că s-au spovedit și împărtășit. Noi, dascălii, nu facem altceva decât să clădim cărămidă peste cărămidă la pedestalul la care au trudit părinții, cei care au pus temelia vieții religioase a copiilor. Moralitatea acestor copii se datorează familiei, fapt pentru care noi nu avem niciun merit. Dacă Biserica are credințioși, se datorează tot familiei.

Iată, strânsa colaborare dintre cei trei factori, interdependența lor, reciprocitatea lor. Trebuie să avem încredere că dacă fiecare își va face datoria, ca pentru Dumnezeu, poporul român va avea numai de câștigat, pentru că neamul nostru este eminentemente religios prin naștere. Avem o structură solidă a credinței și a culturii. Aceasta a stat și la temelia unității de neam. Trebuie să luptăm pentru această nobilă misiune de a fi aleși să semănăm semințele credinței în holda Celui Prea Înalt.

Un mod inedit de a semăna cuvântul lui Dumnezeu, asumat ca o misiune a Bisericii în sânul familiei prin intermediul tehnologiei, l-am aplicat anul acesta, prin realizarea celei de a doua ediție a Concursului online, cu participare internațională, „Alături de Hristos în Europa secolului XXI”. Concursul s-a desfășurat în data de 10 martie 2018. S-au implicat 12 state din Uniunea Europeană și SUA, respectiv, Italia, Spania, Irlanda, Danemarca, Belgia, Austria, Germania, Grecia, Turcia, Republica Moldova, Chicago și, evident, România. Regulamentul și programa concursului au fost distribuite Mitropoliilor din Europa și Episcopioilor încă din octombrie 2017. Scopul acestui concurs a fost de a da valoare activităților educativ-spirituale pe care comunitățile eclesiale din diaspora le realizează cu copiii. Deși nu au parte de o educație religioasă, în strictul sens al cuvântului, ci de o îmbinare de activități spirituale și culturale, totuși au dorit să implice copiii în această activitate didactică inedită. Realizarea proiectului a necesitat implicarea a 35 de cadre didactice de reli-

gie din județul nostru, profesori care au realizat linkurile pe de platforma concursului cu itemii specifici nivelurilor de învățământ. Noutatea, pentru anul acesta, a fost crearea linkurilor și pentru clasele primare, clase care sunt cele mai dornice de a se implica în concursuri pentru religie. O altă noutate a constat în faptul că i-am dat o dimensiune ecumenică, la recomandarea Inspectorului General din MEN, conf. univ. dr. Vasile Timiș. Astfel, au parti-

cipat următoarele confesiuni: romano-catolică, greco-catolică, reformată, baptistă, adventistă și pentecostală. Reprezentanții acestor culte au realizat echipe cu care au lucrat itemii confesiunilor pe care le reprezenta. Sub tutela aceluiași concurs, au participat mai multe confesiuni, respectându-și învățătura, pe baza linkurilor create pentru fiecare dintre ele de către reprezentanții cultului.

Este impresionant feedbackul oferit de dascălii, părinții și copiii din diaspora. Mărturisirile lor, nu fac altceva decât să ne încurajeze să ducem mai departe acest concurs, și această modalitate modernă de abordare a religiei. Mulțumim tuturor colegilor care s-au implicat în acest concurs. Este vorba despre pr. insp. Marian Sidon, Sântejudean Alexandrina, Câmpian Ciprian, Pop Adina, Moldovan Ioan, Petrescu Daniela, Silași Adina, Șipoș Cristina, Tomoiagă Alina, Hens Ionuț, Cenă Laura, Iușan Amalia, Mureșan Rodica, Chișor Maria, Bumbu Dănuț, Sima Cristina, Roba Mihaela, Rus Voichița, Gorcea Mihaela, Călușer Vasile, Ilea Mariana, Petruț Lioara, Tămaș Ionela, Ciceo Maria, Rad Silviu, Vasiu Anca, Favu Gabriela, Mureșan Dana, Bărbos Felicia, Magdău Mircea, Hașău Ana-Maria, Pr. Gorcea Vasile, Armancă Iustiniana. Nu în ultimul rând, mulțumiri profunde aducem colegei noastre, specialistă în TIC, prof. Bălănescu Daniela de la Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță”, cea care a dus tot greul acestui proiect. Fără implicarea și coordonarea asumată de doamna profesoară, nu am fi putut realiza nimic.

Sfântul Florian de la Linz, un martir al persecuției împăratului Dioclețian

Pr. prot. dr. Alexandru Nan

Fa doar câteva zile după pomenirea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, Biserica Ortodoxă prăznuiește (la data de 4 mai) un alt martir al persecuției lui Dioclețian: pe Sf. Florian de la Linz, cunoscut și ca Sfântul Florian de la Lorch. Invocat ca mijlocitor împotriva focului și a inundațiilor, Sfântul Florian este pomenit, tot pe 4 mai, și de către Biserica Romano-Catolică. Sfântul Florian este astăzi patronul Episcopiei Catolice de Linz, al mai multor biserici din Europa, dar și al doilea patron spiritual al Parohiei Ortodoxe Române din Braunau am Inn, recent înființată.

Este cunoscut multora faptul că persecuția creștinilor în timpul împăratului roman Dioclețian (280-304) a fost una dintre cele mai crunte și mai sângeroase dintre cele zece mari enumerate de către istorici. Dioclețian, cel mai important dintre împărații ilirieni, este cunoscut astăzi și ca cel mai bun reorganizator al Imperiului roman, după aproape un secol de dezordine. Dincolo de aceste realizări, în plan religios el a fost un prigonitor al creștinilor. Între cei care au primit moartea martirică în timpul împăratului Dioclețian se numără și Sfântul Florian de la Linz. Știrile despre viața sfântului nu sunt multe, dar suficiente pentru a demonstra veridicitatea existenței și sfințeniei sale, mai ales că au fost confirmate și de către anumite descoperiri și cercetări științifice.

Informațiile pe care le avem despre Sf. Florian provin din *Passio Floriani*, scrisă (în două variante) în secolele 8-9, până atunci ele fiind transmise pe cale orală. Ceea ce știm cu certitudine este faptul că Florian a fost un reprezentant al administrației romane și a locuit la Aelium Cetium (astăzi orașul austriac Sankt Pölten). Știm că în timpul martiriului nu mai era activ în administrație, iar unii pun „pensionarea” lui pe seama faptului că era creștin.

Al 4-lea edict al lui Dioclețian împotriva creștinilor

Se știe că împăratul Dioclețian a emis patru edicte împotriva creștinilor sub lozincă radicală: *nomen christianorum delete* (numele creștinilor să fie nimicit). Despre niciun împărat roman nu s-a scris atât de negativ în legătură cu aversiunea față de creștini, deși ginerele său, Galeriu, l-a depășit cu mult în zelul de a-i prigoni pe ucenicii lui Hristos. Ultimul decret al lui Dioclețian împotriva creștinilor a fost emis în primăvara anului 304. Acest edict, așa cum afirma pr. prof. Ioan Rămureanu, i-a fost de fapt „smuls” lui Dioclețian, de către Galeriu, în calitatea sa de cezar (RĂMUREANU, Ioan, *Istoria bisericească universală*, vol. I, București 1975, p. 93). Era cel mai grav dintre cele patru emise, declarându-se război creștinismului și urmărindu-se nimicirea lui. Astfel, au avut loc execuții publice și au fost stabilite zile de sacrificiu (de tămiere) închinare zeităților păgâne. În aceste condiții, unii dintre creștini au apostaziat, alții au predat cărțile cerute (*traditores*), iar alții au primit martiriul. Între aceștia se număra și Florian.

Unele informații consideră că Florian n-a fost doar un simplu funcționar în administrația romană, ci chiar loțiitorul sau șeful administrației provinciei romane Noricum.

Aceeași *Passio* ne spune că, după pensionarea lui Florian, guvernatorul Aquilinus, în urma ultimului edict al împăratului Dioclețian, a dat poruncă să fie descoperiți și persecutați creștinii în provincia Noricum. Astfel, 40 de creștini au fost prinși, supuși la multe chinuri pentru Hristos și apoi aruncați în temniță. Auzind acest lucru, Florian a plecat de la Aelium Cetium (Sankt Pölten) la Lauriacum pentru a-i susține.

Lauriacum, centru de staționare al armatei romane

Lauriacum a fost un punct de staționare al unei legiuni romane și important oraș roman pe malul Dunării, pe teritoriul Austriei de astăzi, fiind situat pe râul Enns, astăzi orașul Lorch din Austria

Superioară (nu departe de Linz). La început acesta a fost doar un mic centru pentru trupele romane, dar din jurul anului 200 d. Hr., Legiunea a II-a Italica a înființat aici un lagăr, care timp de 400 de ani va fi atât cartierul general al legiunii, cât și centrul administrației romane pentru provincia Noricum, alături de Virunum (Zollfeld lângă Maria Saal). În apropierea lagărului s-a dezvoltat cu timpul o așezare umană, care prin secolul al treilea a fost declarată municipiu. De prin secolul al 5-lea acest municipiu a devenit și sediu episcopal.

Sunt creștin! Cazne și moarte martirică pentru Hristos

Ajuns în Lauriacum, Florian a fost întâmpinat și atacat de către foștii săi colegi, când i-au cerut să jertfească zeităților păgâne, iar acesta a făcut mărturisirea: Sunt creștin! A fost purtat apoi în fața guvernatorului roman, Aquilinus. Pentru că a refuzat să se lepede de creștinism, Florian a fost bătut cu vergi, i s-au rupt omoplații, a fost supus la mai multe chinuri. Văzând că, în ciuda acestor suferințe, nu poate fi înduplecat, guvernatorul l-a condamnat la moarte: să fie aruncat în râul Enns, având o piatră de gât. Mai târziu, tradiția a vorbit de o piatră de moară, care este astăzi adăpostită în cripta mănăstirii de la Linz. Pentru a avea forța de a suferi aceste pedepse, aflăm din *Passio* că Florian s-a rugat cu aceste cuvinte Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „Doamne, Dumnezeu meu, în care am nădăjduit și pe care nu-L pot trăda, Ție doresc a-Ți sluji și a-Ți aduce cântări de laudă. Dreapta Ta să mă păzească, ca numele Țău să fie preaslăvit în cer și pe pământ. Doamne, dă-mi virtutea de a răbda și primește-mă între sfinții Țăi atleți, care înainte de mine au făcut cunoscut numele Țău. Îmbracă-mă, Doamne, cu strălucitul veșmânt al virtuții Tale și mă întărește prin Duhul Țău Cel Sfânt. Nu lăsa să fiu biruit de diavol, ci fi Îndrumătorul meu pe drumul dreptății Tale, ca să Te preamăresc și să-Ți cânt imne, căci numele Țău este binecuvântat în veci. Amin”.

După executarea pedepsei, în urma unei vedenii, o femeie pioasă i-a luat trupul, ieșit la suprafață, și l-a înmormântat, după ce un vultur l-a vegheat să nu fie pângărit. Deasupra mormântului va fi construită mai târziu o biserică în cinstea sfântului. Cei 40 de creștini pentru care Florian a intervenit, au murit și ei în temniță, pentru Hristos. Osemintele lor, pierdute în Evul Mediu, au fost redescoperite și aduse în bazilica din Lorch în anul 1900. După analizarea acestora de către specialiști (în anul 1968) și confirmarea autenticității lor, au fost așezate în altarul bazilicii.

Protector împotriva focului și inundațiilor, dar și patron al mai multor biserici din Europa

Mai târziu, pe locul micii biserițe a fost înălțată o abație, avându-l pe Sfântul Florian ca patron. Existența acestei mănăstiri a fost probabil consemnată pentru prima dată într-un document din secolul al 8-lea. Într-un act de donație, emis la data de 1 aprilie 888, de către regele (mai târziu împăratul) Arnulf, se vorbește cu certitudine de: „monasterium sancti Floriani”². Mănăstirea a suferit pagube însemnate în timpul atacurilor avarilor și ungarilor.

În anul 1071, episcopul Altmann de Passau a restaurat biserica și mănăstirea (cf. <http://www.stift-st-florian.at/stift-st-florian/hl-florian.html>), care în Evul Mediu a devenit una dintre cele mai importante mănăstiri augustiniene de pe teritoriul Austriei. Complexul monahal, care se vede și astăzi, în stil baroc, cu o bibliotecă impresionantă, a fost construit între anii 1686 și 1751. Frescele bisericii mănăstirii înfățișează suferințele Sfântului Florian și moartea sa martirică (cf. <https://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/abatia-sfantul-florian-linz-67579.html>).

Invocat ca protector împotriva focului, dar și împotriva inundațiilor, Sf. Florian este astăzi patronul pompierilor, dar și al mai multor biserici din Austria, Germania, Polonia și chiar Ungaria. O listă întreagă cu bisericile și mănăstirile care-l au ca patron pe Sfântul Florian, dar și cu locurile unde se păstrează moaștele acestui sfânt, oferă Florian Trenner în cartea sa dedicată sfântului Florian*.

În anul 1971, Episcopia Catolică de Linz l-a declarat pe Sf. Florian patron principal al Episcopiei, iar în anul 2004, la aniversarea a 1700 de ani de la moartea sa martirică, Guvernul Austriei Superioare a hotărât să fie declarat ca patron spiritual al acestui teritoriu, alături de Sfântul Leopold.

Urmând îndemnul Sfântului Ioan Maximovici de a cinsti sfinții locali, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Serafim Joantă l-a declarat pe Sfântul Florian al doilea patron al nou înființatei parohii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Braunau am Inn (Austria).

Piatra de moară cu care Sfântul Florian ar fi fost aruncat în râul Enns, se află astăzi în cripta mănăstirii „St. Florian” din Linz.

Bibliografie selectivă:

Abația Sf. Florian de la Linz: <http://www.stift-st-florian.at/stift-st-florian/hl-florian.html> Linz: și <https://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/abatia-sfantul-florian-linz-67579.html>, pagini accesate pe data de 24.04.2018.

Passio Floriani, <https://www.shule.at/portale/latein/detail/pasio-s-floriani.html?cHash=25ef640d69e8037086df5eb671d3e4fe>, pagină accesată pe data de 24.04.2018.

RĂMUREANU, Ioan, *Istoria bisericească universală*, vol. I, București 1975, 90-94.

SCHÄFER, Joachim, art. Florian în: *Ökumenischen Heiligenlexikon*, ediția electronică <https://www.heiligenlexikon.de/BiographienF/Florian.html>, pagină accesată la data de 23.04.2018.

TRENNER, Florian, *Der heilige Florian*, Regensburg 1981.

* Florian, TRENNER, *Der heilige Florian*, Regensburg 1981, pp. 40-41.

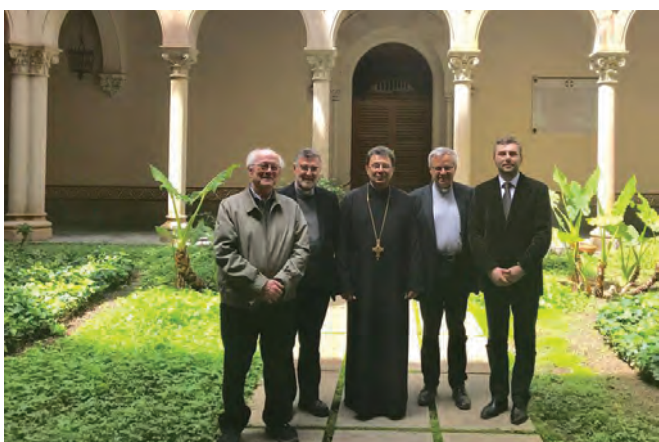
² TRENNER, *Der heilige Florian* 51-68.

Oportunități de colaborare academică între Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” și Facultatea de Teologie a Universității din Barcelona

Florin Ioan Bojor

Ln perioada 22-27 aprilie 2018 o delegație a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca din care au făcut parte părintele decan prof. Vasile Stanciu și prof. drd. Florin Bojor, cu binecuvântarea IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a efectuat o vizită în provincia Catalonia din Spania, la invitația Universității din Barcelona și a Bisericii Romano-Catolice din Andorra și Catalonia.

Facultatea de Teologie din Barcelona - Gaspar Mora, Armand Puig, pr. Vasile Stanciu, Joan Planellas, Florin I. Bojor

Astfel, duminică, 22 aprilie 2018 părintele prof. Gaspar Mora, fostul decan al Facultății de Teologie din Catalonia i-a așteptat pe oaspeții clujeni în Barcelona pentru o incursiune în creștinismul Cataluniei profunde, mergând împreună în nordul țării, în Seu d'Urgell, vechiul scaun episcopal al Cataluniei medievale. Aici, gazde au fost profesorii Francesc Xavier Pares și Oscar Willard Arciniegas cu care au discutat probleme de actualitate creștină.

Arhiepiscopia Andorrei - Gaspar Mora, Florin I. Bojor, Vasile Stanciu, Joan Enric Vives, Francesc Xavier Pares, Oscar Willard Arciniegas

Luni, 23 aprilie, de Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, protectorul Cataluniei, delegația clujeană s-a întâlnit cu Arhiepiscopul și co-principele Andorrei, Joan Enric Vives, căruia părintele decan i-a transmis salutul IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, precum și invitația de a vizita România și în special Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, în vederea deschiderii unor noi posibilități de colaborare pe tărâm pastoral-misionar, social, cultural și filantropic. Apoi, părintele decan i-a adresat invitația de a participa la simpozionul internațional al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în perioada 4-6 noiembrie 2018.

Pagina de internet a Arhiepiscopiei Andorrei menționează cu privire la vizita delegației clujene: „Se simte conștientizarea nevoii de experiență spirituală în toate

domeniile vieții umane, prin urmare e nevoie de promovarea unei teologii a ființei și un argument teologic dinamic prin care să se descopere noi căi ale Adevărului neschimbat și unic, în încercarea de a face accesibil conținutul Revelației societății umane contemporane.”

Măști, delegația Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a ajuns la Mănăstirea Montserrat, centrul religios monastic și național al Cataluniei, unde a avut loc o întrevedere cu starețul benedictin Josep M. Soler, apoi s-a vizitat colecția de icoane bizantine și s-a participat la concertul corului de copii „Escolania”, unul dintre cele mai vechi coruri din Europa.

Miercuri a fost ziua întâlnirilor academice dintre cele două facultăți de teologie din Cluj-Napoca și Barcelona. Astfel, între cele două instituții de prestigiu teologic din spațiul ortodox românesc și catolic catalan și spaniol se va încheia un protocol de colaborare universitară prin care studenții și profesorii să poată studia și conferenția în ambele părți. La întâlnirea de la Facultatea de Teologie din Barcelona omologii părintelui decan prof. Vasile Stanciu au fost părintele decan prof. Joan Planellas și părintele rector prof. Armand Puig.

Capela Martirilor Sf. Agnes Barcelona – Vasile Stanciu, Florin I. Bojor, Jose Ramon Perez

Joi a fost ziua dedicată unor vizite în principalele puncte ale structurilor bisericești din Barcelona: catedrala istorică în care sunt adăpostite moaștele Sfintei

Arhiepiscopia Barcelonei – Florin I. Bojor, Juan Jose Omella, Vasile Stanciu, Agusti Boadas, Jose Ramon Perez

Mucenițe Eulalia (patroana Barcelonei), apoi locul în care au fost împușcați 70 de creștini în timpul Războiului Civil Spaniol din secolul XX, iar apoi celebra biserică

Sagrada Familia. Ghidul incursiunii pastorale, turistice și istorice a fost eclesiarhul catedralei din Barcelona, părintele Jose Ramon Perez.

Vineri, 27 aprilie, delegația clujeană a fost primită de către Cardinalul Barcelonei, Excelența Sa, Juan Jose

Omella, căruia i s-a transmis din partea IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei cele mai cordiale urări, acum în perioada pascală, dar și invitația verbală de a vizita Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

La rândul său, cardinalul Omella a transmis IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei gândurile de prietenie și a acceptat să viziteze Clujul

și Facultatea noastră. Vizita va deschide cu siguranță noi posibilități de cunoaștere și apropiere între cele două Biserici și între instituțiile teologice universitare din Barcelona și Cluj-Napoca.

Vizita delegației clujene condusă de părintele decan prof. Dr. Vasile Stanciu în Catalonia reprezintă încă o dovadă a deschiderii ecumenice și academice pe care Facultatea de Teologie Ortodoxă o promovează, în spiritul general al ecumenismului din Universitatea „Babeș-Bolyai” și va constitui, alături de toate celelalte eforturi similare ale profesorilor și studenților din această facultate un nou prilej de vizibilitate și afirmare europeană a teologiei clujene.

Anunțuri și Comunicate

Lista parohiilor vacante mai 2018

Posturi clericale categoria numire:

1. Preot paroh la Parohia Ghirișu Român, filiile Vaida Cămăraș și Chesău, Protopopiatul Cluj I, 250 suflete, categoria a III-a.
2. Preot paroh la Parohia Codor, Protopopiatul Dej, 310 suflete, categoria a III-a.
3. Preot paroh la Parohia Cutca, Protopopiatul Gherla, 279 suflete, categoria a III-a.

Posturi clericale categoria examen:

1. Preot paroh la parohia Lunca Ilvei, Protopopiatul Năsăud, 2700 suflete, categoria I.

- Pentru posturile de la categoria examen se pot înscrie preoții cu vechime de cinci ani.

- Examenul se va desfășura după programa pentru parohiile de oraș.

- Pentru interviu se pot înscrie preoții cu vechime de cinci ani, precum și tinerii licențiați în teologie care au susținut examenul de capacitate. Interviul va consta în susținerea a trei probe orale: predică, cateheză și liturgică.

- Dosarele candidaților se vor depune la biroul Consilierului administrativ bisericesc până la data de 25 mai 2018.

Agenda P.S. Vasile

Aprilie 2018

1 aprilie: Cu ocazia sărbătorii Intrarea Domnului în Ierusalim, la Sfânta Liturghie este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

8 aprilie: În Duminică Învierii Domnului este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, participând activ prin rostirea de ecfonise și binecuvântări.

9 aprilie: A doua zi de Paști slujește Sfânta Liturghie în Biserica Parohiei Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca.

10 aprilie: A treia zi de Paști participă la Sfânta Liturghie în Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

13 aprilie: Cu ocazia Sărbătorii Izvorul Tămăduirii, este prezent la Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

15 aprilie: Este prezent în mijlocul credincioșilor din Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, din Cluj-Napoca, unde la Sfânta Liturghie rostește ecfonise și binecuvântări.

22 aprilie: În mijlocul credincioșilor de la Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din cartierul Zorilor, Cluj-Napoca, participă prin rostirea de ecfonise și binecuvântări la Sfânta Liturghie.

23 aprilie: În ziua prăznuirii Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, Purtătorul de biruință, participă la Sfânta Liturghie la Parohia Pogorârea Sfântului Duh – Zorilor, din Cluj-Napoca.

29 aprilie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări.

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (Aprilie 2018)

În zilele de 13 și 14 aprilie 2018, în orașul Dragomirești, jud. Maramureș, a avut loc Simpozionul *Veghetori la obârșii. Contribuții maramureșene la înșăptuirea Marii Uniri*, organizat de Centrul de Cercetări Teologico-Filosofice al Academiei Române inaugurat cu această ocazie la Mănăstirea Sfântul Proroc Ilie din localitate. Din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca au participat Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău și Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța.

Duminică, 15 aprilie 2018, în catedrala Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei din Madrid, răspunsurile la Sf. Liturghie săvârșită de un sobor de 15 ierarhi, în cadrul căreia Arhim. Teofil Roman a fost hirotonit episcop și instalat Arhiepiscop Vicar, au fost date de Corul de Cameră „Psalmodia Transylvanica” al Facultății de Teologie Ortodoxă dirijat de Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu.

În cadrul celei de-a XII-a ediții a Zilelor credinței și culturii în județul Caraș-Severin, luni 16 aprilie și marți 17 aprilie 2018, Episcopia Caransebeșului a organizat în amfiteatrele Universității „Eftimie Murgu” din Reșița Simpozionul național *Unitate și dăinuire. Centenar România Mare 1918-2018*. Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a fost reprezentată de următoarele cadre didactice care au susținut referate: Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecan, *Unitatea Bisericii, unitatea de credință și pluralismul teologic. O incursiune teologică necesară*; Pr. prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb, *Sașii din Transilvania și Marea Unire din 1918*; Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană, *„Nu am terminat... Rămâne să terminăm! Repere de ieri și de azi în conștiința de neam*; Prof. univ. dr. Marcel Gheorghe Muntean, *Atanase Demian, pictorul Catedralei Adormirea Maicii Domnului din Lugoj*; Pr. conf. univ. dr. Gabriel Gârdan, *Pătrunși de sentimentul dreptății și al dragostei de neam. Lupta românilor-americieni pentru unitatea națională*; Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău, *Dumnezeiasca Liturghie – mediul activării unității Trupului mistic al lui Hristos*; Pr. lect. univ. dr. Cosmin Cosmuța, *Istoricul Silvoiu Dragomir, Marea Unire și Episcopia Vadului, Feleacului și Clujului*.

Marți, 17 aprilie, la Școala Gimnazială *Dr. Aurel Vlad* din Orăștie (jud. Hunedoara), Pr. conf. univ. dr. Cristian Sonea, prodecanul Facultății, și Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, directorul Școlii Doctorale, au participat în comisia desemnată de Ministerul Educației la susținerea lucrării de gradul I de către profesoara de Religie Sălăgean-Urișescu Nicoleta-Voichița. Lucrarea de grad a fost alcătuită sub îndrumarea Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia. Candidata fost notată cu 10.

În cadrul Târgului de Carte Gaudeamus, ediția a XIX-a, la Cluj-Napoca, miercuri 18 aprilie 2018, a avut loc lansarea volumului *Model, chip, sens* de Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, apărut la Editura Eikon.

Vineri, 20 aprilie, au fost lansate, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei și a altor oameni de cultură, două volume apărute sub egida Editurii Renașterea: *Părintele Sofronie Saharov - teologul luminii necreate* și *John Meyendorff, Isihasmul. Probleme istorice, teologice și sociale*, acestea au fost prezentate de Prof. univ. dr. Virgil Ciomoș, Pr. lect. univ. dr. Grigore Dinu Moș, Prof. univ. dr. Maria Crăciun și Pr. lect. univ. dr. Adrian Podaru.

Joi, 19 aprilie 2018 în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca a avut loc lansarea filmului documentar: *Preoții români, jertfă și rugăciune pentru Unire*, realizat de Trinitas TV. Filmul reunește mărturii, date istorice și interviuri în legătură cu rolul pe care l-au avut clericii în timpul Primului Război Mondial.

În data de 19 aprilie 2018 Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Centrul de Dialog între Teologie și Filosofie al Universității Babeș-Bolyai a organizat conferința cu titlul: *Argumentele existenței lui Dumnezeu la Kant. Rațiune și nedeterminare în Dialectica transcendentă*, susținută de Lect. univ. dr. Vlad Mureșan de la Facultatea de Studii Europene.

În perioada 22-27 aprilie 2018 o delegație a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, din care au făcut parte părintele decan prof. Vasile Stanciu și prof. drd. Florin Bojor, cu binecuvântarea IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a efectuat o vizită cu miză ecumenică și academică în provincia Catalonia din Spania, la invitația Universității din Barcelona și a Bisericii Romano-Catolice din Andorra și Catalonia, în vederea apropierii și cunoașterii reciproce a structurilor bisericești și universitare din cele două spații europene.

Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană a susținut conferința cu titlul *Familia Creștină din perspectiva argumentelor Sfintei Scripturi. Familia creștină pe cale de dispariție?* duminică, 22 aprilie 2018, în Catedrala Episcopală „Sfânta Treime” din Baia Mare, iar luni, 23 aprilie 2018, în Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare. Evenimentele au fost organizate de Sectorul Social-Filantropic și Misionar al Eparhiei Maramureșului și Sătmarului.

În intervalul 23-27 aprilie 2018, Prof. univ. dr. Marcel Gheorghe Muntean a susținut o serie de cursuri la Facultatea de Arte Frumoase a Universității din Ioannina (Grecia), în cadrul unei mobilități Erasmus.

Pr. prof. univ. dr. Philip LeMasters de la Universitatea McMurry din SUA a susținut în cadrul facultății, la invitația Centrului de Cercetare, Formare și Strategie Misionară, câteva prelegeri:

- miercuri 25 aprilie 2018: *Towards an Eucharist Vision of Marriage*, respectiv: *Communion with the Prince of Peace: Warfare in Light of Eucharist*;

- joi 26 aprilie 2018: *The Political Witness of the Eucharistic Community*.

În perioada 24-25 aprilie 2018, un grup format din șase studenți (Bogdan Șoptorean, anul I, master; Adina Mureșan, anul II, Artă sacră; Silvia Filipoi, anul II, Teologie didactică; Laurențiu Lucaci, Cătălin Onicaș, anul II, și Bogdan Negrea, anul IV, Teologie pastorală) ai Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, au participat la lucrările celei de a X-a ediții a Simpozionului Național Studențesc de la Mănăstirea Tismana organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din Craiova. Peste 20 de studenți de la cele mai importante facultăți de teologie din țară au susținut referate în cadrul celor două secțiuni: „Unitate de credință și de neam” și „Făuritorii Marii Uniri”.

În perioada 26-28 aprilie 2018 câștigătorii concursului de eseuri în Drept canonic (13 studenți la nivel licență și master), ediția 2017-2018, organizat de Centrul de Studii Nomocanonice al Universității „Babeș-Bolyai” în parteneriat cu Departamentul de Studii juridice și canonice al Centrului „Dumitru Stăniloae” din Paris, au beneficiat de o excursie la Bruxelles, unde au vizitat instituțiile europene și au participat la seminarii și alte activități academice.

Pr. lect. univ. dr. Gheorghe Șanta a susținut sâmbătă 28 aprilie 2018, la Milano, în organizarea Asociației Ortodoxe Oastea Domnului din Italia, conferința cu tema: *Educația duhovnicească în epistolele Sfântului Apostol Pavel*.

În cadrul Salonului Studențesc de Artă Religioasă, ediția a XXXVI-a, organizat de Casa de Cultură a Studenților din Petroșani în perioada 26 aprilie - 4 mai 2018 au expus lucrări studenți și masteranzi membri ai Centrului de Creație și Cercetare Continuă „Sfântul Evanghelist Luca” al Facultății de Teologie Ortodoxă, sub coordonarea Lect. univ. dr. Marius-Dan Ghenescu, în cadrul proiectului: *Artă, spiritualitate, frumusețe*.

Dacian But-Căpușan

A consemnat pr. Călin Fecior

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Aprilie 2018

1 aprilie (Intrarea Domnului în Ierusalim): În biserica din Mica, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Gheorghe Ciui, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Luni. Rostește o cateheză.

2 aprilie: În capela din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Vasile Cristea.

Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Sfântul Apostol Matei” din cartierul clujean Mănăstur (parohi: Pr. Marian Andreica și Pr. Emanuel Cășvean), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Marți. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 aprilie: În Piața Unirii din Cluj-Napoca, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu prilejul Zilei Jandarmeriei Române. Săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Transmite, prin intermediul presei, mesajul de Sfintele Paști către clerul și credincioșii din eparhie.

În Biserica „Sfânta Treime” din Apahida (paroh: Pr. Sorin Trâncă), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Miercuri. Rostește un cuvânt de învățătură.

4 aprilie: Acordă un interviu postului de televiziune Look TV.

La sediul Realitatea FM din Cluj-Napoca, realizează o emisiune pentru perioada pre-Pascală.

Face o vizită în parohia Chinteni, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Abraham Simion), în vederea rezolvării unor probleme administrative. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Parohia „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Borhanci (paroh: Pr. Mircea Lucian Man), slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Joi. Rostește un cuvânt de învățătură.

5 aprilie (Joaia Mare): În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie unită cu Vecernia, cu tradiționala sfințire a Paștilor. Rostește cuvântul de învățătură. Împlinește îndătinatul ritual al Spălării Picioarelor.

În sala „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, îi binecuvintează pe tinerii ce s-au ostenit cu pregătirea Paștilor.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia celor douăsprezece Evanghelii.

6 aprilie (Vinerea Mare): Îi vizitează pe bolnavii internați în Spitalul de boli psihice cronice din Borșa, județul Cluj.

Face o vizită în biserica din Borșa, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Septimiu Viluț Chiciudean).

Primește la reședință pe PS Părinte Florentin, Episcopul greco-catolic de Cluj-Gherla.

Îi vizitează pe bolnavii internați la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (coordonator: Pr. Bogdan Chiorean).

În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Prohodului Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

7 aprilie: La demisolul Catedralei Mitropolitane, binecuvintează momentul începerii împărțirii Paștilor.

În Capela Mortuară a cimitirului din Prundul Bârgăului, protopopiatul Bistrița (parohi: Pr. Vasile Turc, Pr. Ioan Jauca și Pr. Cristian Dolha), oficiază slujba de înmormântare a adormitei întru Domnul, Rodica Ioana, mama domnului General Virgil Pop, comandantul Diviziei IV Infanterie „Gemina”, din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Întâmpină, la Aeroportul Internațional „Avram Iancu” din Cluj-Napoca, delegația mitropoliei ce a adus Sfânta Lumină de la Ierusalim. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Beclean (parohi: Prot. Vincențiu Doru Zinveliu și Pr. Claudiu Zinveliu), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot misionar pe seama protopopiatului Beclean, pe diaconul Ovidiu Dorian Brașai.

Face o vizită în parohia Poienile Zăgrii, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Ovidiu Teodor Oltean).

În biserica din Suplai, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Ecaterina, fiica părintelui paroh, Darius Gavrioloaie. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

11 aprilie: În capela cimitirului orășenesc din cartierul clujean Mănăstur, oficiază slujba de înmormântare pentru adormita întru Domnul, Ana Petean. Rostește un cuvânt de mângâiere.

O vizitează pe distinsa doamnă preoteasă Maria Lupu din Turda.

12 aprilie: Face o vizită pe șantierul Centrului de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” din Câmpenești, protopopiatul Cluj I și pe șantierul Centrului Misionar „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

13 aprilie (Izvorul Tămăduirii): Cu prilejul hramului,

pe o scenă special amenajată în curtea mănăstirii de la Salva, protopopiatul Năsăud, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

14 – 18 aprilie: Se deplasează la Madrid (Spania), pentru a participa la hirotonia întru Arhieru-Vicar a Preacuviosului Părinte Teofil Roman, fost eclesiarh al Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca. Sâmbătă, 14 aprilie, împreună cu soborul de ierarhi, asistă la slujba Vecerniei în Catedrala Episcopală din Madrid. Asistă la slujba Anunțării și Chemării PCuv. Arhim. Teofil, la treapta arhieriei. Duminică, 15 aprilie, în Catedrala Episcopală din Madrid, împreună cu soborul de ierarhi, asistă la mărturi-

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, săvârșind dumnezeiasca Liturghie în sobor de arhierii, înconjurat de Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, și Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhieru-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, în biserica „Sfântul Toma” din Cluj, 22 aprilie, 2018.

Înspre miezul nopții, în Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Canonului Sâmbetei celei Mari.

8 aprilie (Învieria Domnului): La ora 0.00, pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, săvârșește slujba Sfinței Învieri și rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, începând cu ora 10.00, slujește Sfânta Liturghie și dă citire Pastoralei de Sfintele Paști.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, săvârșește slujba celei de-a 2-a Învieri și rostește o cateheză.

9 aprilie: În Biserica „Intrarea Maicii Domnului în Templu” din Bistrița (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, pe tânărul Ovidiu Dorian Brașai.

În biserica din Telciu, protopopiatul Năsăud (parohi: Pr. Ioan Dănuț Părăscan și Pr. Anton Viorel Pop), săvârșește slujba Vecerniei și cea de sfințire a unei copii a icoanei Maicii Domnului „Prodromița”. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baci, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

10 aprilie: În Biserica „Sfântul Apostol Andrei” din

sirea de credință a Ipopsifiului Teofil Roman, slujește Sfânta Liturghie și, împreună cu ierarhii prezenți, hirotonește întru Arhieru-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei pe PCuv. Arhim. Teofil. Rostește cuvântul de învățătură. La finalul Sfintei Liturghii, dă citire Actului Patriarhal de Recunoaștere a Preasfințitului Părinte Teofil de Iberia „Engolpionul și Crucea Transilvană”. La ceas de seară, cu o parte dintre ierarhii prezenți, face o vizită la Mănăstirea benedictină din Valea celor căzuți, precum și la unele obiective culturale din Madrid. Luni, 16 aprilie, face o vizită la Sanctuarul de la Lourdes (Franța) și la mănăstirea de la En-Calcat (Franța). Marți, 17 aprilie, se închină la moaștele Sfântului Ioan Casian, aflate în Biserica „Sfântul Victor” din Marseille și face o vizită la Domul din aceeași localitate.

19 aprilie: În sala de ședință a Centrului Arhiepiscopal, prezidează ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial, cu participarea PC Pr. Protopopi.

În aula „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, participă la ședința anuală a C.A.R.-ului. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Aula Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă

la momentul festiv al lansării filmului documentar „Preoții români – jertfă și rugăciune pentru unire”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

20 aprilie: În Biserica „Sfântul Mina” din cartierul clujean Bună Ziua (parohi: Pr. Dumitru Bărbos și Pr. Iliuță Popa), asistă la conferința monahiei Siluana Vlad, susținută în fața preoților din protopopiatul Cluj II. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În cadrul Târgului de carte „Gaudeamus”, asistă la momentul festiv al lansării volumelor „Părintele Sofronie, teologul luminii necreate”, ce cuprinde actele simpozionului științific inter-ortodox desfășurat la Atena în anul 2007, și „Isihasmul bizantin – probleme istorice, teologice și sociale” a părintelui John Meyendorff, ambele apărute la Editura „Renașterea” a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Primește la reședință pe PS Pr. Teofil de Iberia, Arhiepiscopul Ortodox Român a Spaniei și Portugaliei.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

21 aprilie: În Biserica „Sfântul Dumitru” din Muntele Rece, protopopiatul Huedin, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Damian Ștefan, fiul părintelui paroh, Ioan Țermure. Rostește un cuvânt de învățătură.

În localitatea Mănăstireni, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Ionuț Sdrăbău), săvârșește slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări executate la casa parohială și cea de sfințire a unei noi Troițe. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

Primește la reședință pe PS Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

22 aprilie: Împreună cu PS Pr. Ignatie al Hușilor și PS Pr. Teofil de Iberia, săvârșește slujba de binecuvântare a lucrărilor efectuate la Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști. Slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă părintelui paroh, Dănuț Goga, distincția „Crucea Transilvană”. Hirotesese într-un iconom stavrofor, pe părintele slujitor Marius Dan Goga. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

23 aprilie (Sfântul Mare Mucenic Gheorghe): Cu prilejul Zilei Forțelor Terestre, săvârșește slujba de sfințire

a picturii bisericii din Cimitirul Militar din Cluj-Napoca. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă preotului militar Nicolae Călugăr, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Acordă domnului General Virgil Ovidiu Pop, comandantul Diviziei IV Infanterie „Gemina”, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului General de brigadă Dr. Nicolae Tonu, locțiitorul comandantului Diviziei IV Infanterie „Gemina” și domnului Colonel Dr. Petru Pah, șef de stat major al Diviziei IV Infanterie „Gemina”, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie

internațional „Avram Iancu” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură.

La Monumentul „Glorie ostașului român” din spatele Catedralei Mitropolitane, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu prilejul Zilei Veteranilor de război. Săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare.

În aula Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de premiere a participanților la etapa eparhială a Concursului Național organizat de Patriarhia

Română „Unirea: libertate și unitate”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Acordă un interviu pentru TVR Cluj, cu prilejul Centenarului Marii Uniri.

28 aprilie: În biserica din Buteni, protopopiatul Huedin, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Cipriana Ioana, fiica părintelui paroh, Dan Mihai Muntean. Rostește un cuvânt de învățătură.

29 aprilie: În localitatea Maieru, protopopiatul Năsăud, împreună cu PS Părinte Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmăruului, PS Pr. Visarion, Episcopul Tulcii, PS Pr. Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord și PS Pr. Ilarion Făgărășanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului,

Înaltpreașfințitul Părinte Mitropolit Andrei, săvârșind dumnezeiasca Liturghie împreună cu Preașfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, cu prilejul hramului Mănăstirii Sfânta Elisabeta din Cluj-Napoca, 24 aprilie, 2018.

de la Gledin”. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și de domnul Liciniu Câmpean, consilierul misionar-social.

24 aprilie (Sfânta Cuvioasă Elisabeta): Cu prilejul hramului, pe o scenă special amenajată în incinta mănăstirii din cartierul clujean Becăș, împreună cu PS Părinte Teofil de Iberia, Arhiepiscop-Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, slujește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În biserica din Ghirișu Român, protopopiatul Cluj I, săvârșește slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Beniamin Sărmășan, fostul paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

25 aprilie: În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

26 aprilie: În biserica din Posmuș, protopopiatul Bistrița, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Daria Maria, fiica părintelui paroh Marin Menuț Lărgean. Rostește un cuvânt de învățătură.

27 aprilie: Săvârșește slujba de binecuvântare a Capellei „Sfântul Proroc Ilie” situată în incinta Aeroportului

săvârșește slujba de resfințire a Bisericii „Sfântul Arhidiacon Ștefan”. Slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă părintelui paroh I, Dan Dorian Cismaș, distincția „Crucea Transilvană”, iar părintelui paroh II, Ioan Lăpuște, distincția „Crucea Arhiepiscopală”. Acordă domnului Vasile Borș, primarul comunei, distincția „Crucea Transilvană”. Conferă domnului Adrian Crăciun, directorul Liceului Tehnologic „Liviu Rebreanu” din Maieru, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar domnului Pantelimon Avram, Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Săvârșește slujba de sfințire a noului Monument închinat eroilor măiereni din cele două războaie mondiale. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Participă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de PCuv. Arhim. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

30 aprilie: În capela cimitirului din cartierul clujean Cordoș, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Vasile Romitan, tatăl doamnei Adina Pojar de la secretariatul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de mângâiere.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Protos. Simeon Pinteau, Aurel Sasu, Nicolae Turcan, Arhim. Benedict Vesa

Scrisori către elevii mei A cincea scrisoare – despre rămânerea în lumină

Bogdan Herțeg

Dragul meu elev,

 dată am trimis la olimpiadă o fetiță de clasa a VI-a, o elevă de excepție, dar care a început să învețe tot mai greu. Ce se întâmplase? A pornit o relație cu un coleg de clasă dependent de internet. Se ascundeau pe unde puteau ca să aibă momente de intimitate. Mi-a spus: „Nu m-am putut concentra la olimpiadă”. I-am răspuns că știu, fiindcă am văzut că merge acum pe alt drum. „Atunci de ce m-ai trimis?” „Ca să îți dai seama și tu”. Făcând lucruri nepotrivite a alungat harul care o lumina la învățătură. Vezi, eu nu privesc școala ca o succesiune de clase. O văd ca un efort de păstrare a curățeniei interioare ca să poată lucra harul în copil. Prin această lucrare el pricepe, căci sufletul lui prinde putere. Cum este hrană pentru trup, așa este hrană pentru suflet. De altfel, motivul principal pentru care există hrană pentru trup este să ne dăm seama că spiritual slăbim dacă nu ne împărtășim din sursa existenței noastre.

Dar când văd cum punem problema învățării în școală, îmi dau seamă că noi vrem o învățătură fără har. Nu e de mirare că nivelul scade de la an la an, de la o generație la alta. Când un elev înțelege cu putere știu că în neamul lui cineva s-a rugat, se roagă sau se va ruga.

Dumnezeu nu rămâne niciodată indiferent la rugăciune și la fapta bună și de multe ori dăruiește tainic. Însă, până și la cadrele didactice de la licee teologice aud preocuparea de a ține pasul cu lumea, de a ne moderniza. Cuvântul *modern* vine de la latinescul *modus* care semnifică *măsură și metodă actuală*. Omul se crede măsura lucrurilor. El nu se mai consideră adus la viață, ci crede că el se face actual. Ceilalți sunt etichetați ca retrograzi, anacronici, neaduși în actualitate, nedemni de ea.

Dar îți spun: ești tânăr. Trece. Toate trec. Peste toate apune soarele. Cu toate acestea, sufletul nu e fericit oricum, nu se liniștește prin orice trecere. El știe în adâncul lui că e nemuritor. Tu știi în adâncul tău că nu ești făcut pentru moarte. Totuși, între tine și această înțelegere luminoasă se interpune ceva: o țesătură de gânduri negre.

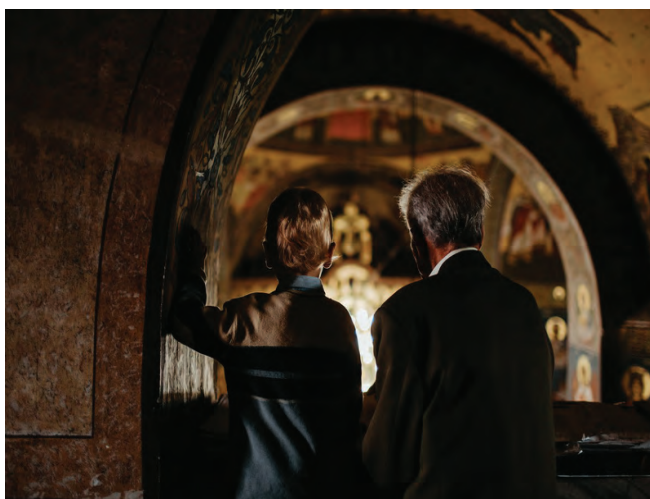
Devii un scriitor – îți scrii în inimă justificările pentru deciziile pe care ai vrea să le iei ca și cum nu ar exista consecințe. Acest lucru se întâmplă mai ales între 12 și 18 ani, când omul e în formare și multe patimi vor să se ridice în trupul lui fără a se confrunța cu glasul conștiinței. Aceasta e vârsta ta. Aceasta e lupta ta. Vrei să faci un lucru care îți face plăcere, dar te vatamă și conștiința te muștră. Să nu îți stingi glasul conștiinței, căci te stingi pe tine. Glasul conștiinței e esența ta, lumina rostului tău, chemarea lui Dumnezeu sădită în tine.

Mulți tineri de azi nu comunică cu părinții, cu profesorii. Rămâneți în tăcere și vă tot scrieți în inimă. Cred că autosuficiența noastră rea se revărsă în voi, vă încercuiește. Lipsa noastră de dialog cu Dumnezeu vă închide. Lipsa mărturisirii noastre, a apărării valorilor cu voce tare când trebuie, vă muștește. Îngroparea oamenilor

valoroși din interese meschine vă îngroapă în false modele. Ignoranța noastră față de profunzimile spirituale, materialismul, pragmatismul orb vă fac să nu vedeți, să nu mai aveți sete de cunoaștere. Superficialitatea nu ne face doar superstițioși, preocupați de noroc, de interese meschine, ne face să avem copii superficiali. Prin ruperea noastră de planul divin ne rupem de copiii noștri fiindcă Hristos este liantul între oameni. El calcă pe moartea dintre noi. El ne dăruiește iubire și ne umple inima ca să putem vorbi cu rost. El este cel care suferă după tine. Fără El cuvintele s-ar stinge pe drum și ar rămâne niște biete unde sonore.

Și atunci ce poți să faci? Adună fapte bune. Smereste-ne făcând mici fapte bune. Fii darnic. Caută modele reale, profunde. Mărturisește-le. Cu o oarecare bucurie, îmi spunea o doamnă director că fiica ei postește. Am întrebat-o dacă și dânsa postește; mi-a spus că nu. „Și ceea ce face fiica dumneavoastră nu vă pune pe gânduri?” „Mă pune pe gânduri...” În locul gândurilor negre, adună gesturi bune. Pune-ne pe gânduri. Scoate-ne din inerția noastră. În autobuz mă întrebă un călător ce zi e azi. Tot el răspunde: „E vineri – avem *Români au talent*”. Obervă că gândul meu e departe de așa ceva. „Nu te uii?” mă întreabă mirat. „Nu mă uit.” „De ce?” „Nu avem televizor.” „Ești pocăit?” „Nu, dar televizorul e pierdere de vreme”. „Ascultă, îmi zice. Hai la mine. Am un televizor mai mic. Îl pui sub braț și îl duci acasă. Nu trebuie să-mi dai niciun ban.” Măsurăm timpul după emisiuni și am vrea să îl salvăm pe cel care nu are televizor, să nu rămână dezinformați, rupt de lume. Îmi spunea un preot care are parohie într-un cătun că au venit câteva bătrâne la el și i-au zis: „Părinte, ne-am luat și noi pleznă. Nu mai avem televizor din ăla mare, să îl duci cu căruța. Țasta e așa subțire, că nici nu poți să-i pui milie. I-am pus un ștergar ca la farfurii”. Dacă te întrebi ce e o pleznă, e o bășică pe piele. La așa muncă, așa bățături. Dacă noi ne-am uitat cu anii la televizor, cum să avem putere în cuvânt și să vă convingem că jocurile și filmulețele cu mizerii vă distrug? Dacă părinții nu îl au pe Hristos, nu au putere în cuvânt. Dacă nu fac cuvântul Lui, nu au cuvânt.

Fii luminos. Rămâi în lumină, chiar dacă treci prin momente mai grele. Îi scrisesem unui poet care își veghea soția bolnavă: „Nădăjduiesc să fie bine soția dumneavoastră! Cred că e greu tot prin spitale...” Răspunsul lui este al omului care caută frânturile de lumină și în încercări: „Cele bune să se adune că-n Rai le-om pune!” Când stă lângă soția lui bonavă nu-l mai interesează dacă e modern sau nu, dacă e actual sau nu – se roagă.

Pelerinaj pe jos la Mănăstirea Robaia

Drumeție duhovnicească în cinstea
Sfântului mare mucenic Gheorghe, dar și
prilej de întâlnire cu foștii deținuți politici

Iulia Anamaria Mureșan

 âmbătă, 21 aprilie, în pragul prăznuirii Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe, tinerii din ASCOR au ales să-l cinstească mergând pedestru la una din mănăstirile din județul Argeș, care îl are ca ocrotitor: Mănăstirea Robaia. Înainte de aceasta însă, ei au adăstat o vreme la Pitești, pentru a doua oară, în incinta fostei închisori, centru al „reeducării” din România. Pe urmă, pelerinii s-au îndreptat spre Mănăstirea Corbii de piatră, a cărei biserică este săpată în stâncă, după care au pornit, pe jos, spre Mănăstirea Robaia, cunoscută pentru viața sa duhovnicească aparte și ca loc de sfințire a trăitorului Pafnutie Zugravul, care s-a nevoit acolo mai mulți ani. La final, pelerinii au încheiat traseul închinându-se moaștelor Sfântului Nicolae, la Mănăstirea Aninoasa.

Am ajuns la Pitești în jurul orei 9:00. Am mers acolo pentru a participa la inaugurarea memorialului celor care au pățit în temnița unde s-a experimentat transformarea omului în dobitoc. Am avut prilejul să îi întâlnim și să îi ascultăm pe cei care au supraviețuit „fenomenului Pitești” și care își anunțaseră prezența la eveniment, dintre care: Constantin Rodas, Ion Chiriac, arestat pe când era în anul al V-lea la Facultatea de Medicină, devenit după eliberare medic în Galați, Ioan Nicolae Dumitru, cel mai vârstnic dintre foștii deținuți prezenți, Vasile Jaques Iamandi, cel ce în semn de recunoștință a dăruit florile pe care le-a primit doamnelor care au organizat deschiderea memorialului și care a exprimat importanța iertării prin cuvintele pătimitorului și poetului Sergiu Mandinescu, și domnul Constantin Marta din comuna Aninoasa, localitate din care au fost ridicate de către Securitate 24 de familii în noaptea de 24 decembrie 1957. Toți cei care au pățit în temnițele comuniste reprezintă pentru noi mari personalități și eroi ai neamului nostru, care au dat dovadă de curaj și demnitate în încercările la care au

fost supuși pe vremea când se aflau după zidurile închisorii. Acum, la inaugurarea memorialului, ei stăteau în incinta locului de oroare și se rugau pentru camarazii lor trecuți la cele veșnice.

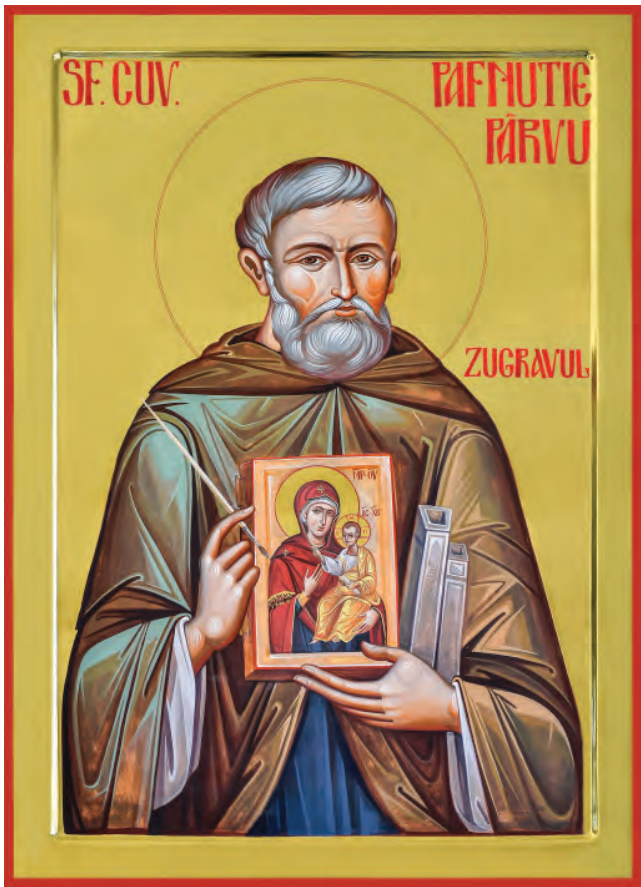

La eveniment au mai fost prezenți directorul general al **Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER) Alin Mureșan**, directorul executiv al IICCMER Radu Preda, regizorul Nicolae Mărgineanu, precum și scriitorul și jurnalistul Răzvan Codrescu – soldați dârji în lupta de a ne face cunoscută, nouă și urmașilor noștri, jertfa deținuților politic din întreaga țară.

Foștii deținuți politic au relatat frânturi din ceea ce au trăit în închisoare, iar prezența lor la Pitești, după mai bine de 60 de ani de la fenomenul nimicitor, a dat mărturie despre biruința asupra morții și asupra planului diabolic ce a stat la baza regimului din închisoarea din timpul regimului comunist. Pentru toți cei care au adormit întru Domnul a fost oficiată slujba parastasului de către Înaltpreasfințitul Calinic Argatu și de un sobor de clerici. De fapt, toți am serbat un praznic al vieții. Nu e întâmplător că Dumnezeu a rânduit ca această inaugurare să aibă loc în ce-a de a doua săptămână după praznicul Învierii. Ecurile învierii Domnului Hristos au răzbătut și în incinta acelei închisori, atât prin prezența celor care au supraviețuit fenomenului, cât și a celor care, nevăzute, erau de față.

Mănăstirea Corbii de piatră ne-a uimit prin grandioarea zidurilor ei, alcătuite din rocă naturală. Locașul rupestru datează de sute de ani. A fost atestat documentar în anul 1512, dar el a fost înființat înainte de această dată. Împărțirea sa pe două altare este caracteristică lumii bizantine din secolul al X-lea și mai poate fi regăsită doar în Bulgaria. Locașul uimește prin calitatea picturii, care s-a păstrat până în zilele noastre și dă mărturie despre viața monastică anahoretică din secolul al XIV-lea.

De la Corbii de piatră, am pornit spre Robaia, parcurgând pe jos 14 km. A fost un drum frumos, încărcat de verdeață, pomi înfloriți, raze de soare, adieri de vânt și umbră. Ca de obicei, am avut crucea și ripidele ca înainte-mergătoare și deschizătoare de drum. Ne-a însoțit mereu sunetul de toacă și, din când în când, o parte din tineri intonau cântările Învierii. Comuniune, rugăciune, dăruire, bucurie. Acestea au fost „stropii de rouă” care au dogorit toropeala și osteneala drumului. Ajunși la Robaia, am fost

întâmpinați de icoana Sfântului mare mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință, zugrăvită pe peretele exterior al bisericii. După ce ne-am închinat, una dintre viețuitoarele mănăstirii ne-a relatat un scurt istoric al locașului. Am aflat că așezământul poartă numele celor care au fost luați robi de către turci într-o noapte de Înviere, când aceștia au atacat biserica. Mănăstirea a fost de asemenea locul unde Sfântul Pafnutie Zugravul și-a petrecut ultimii ani de viață. Am aflat despre el că, înainte de a intra în monahism, se numea Pârveu și era supranumit „mutul”, deoarece obișnuia să nu vorbească și să nu mănânce nimic atunci când picta, iar dacă vorbea sau mânca, nu mai picta deloc în ziua aceea.

În drum spre casă, am trecut prin localitatea Aninoasa și ne-am închinat la mănăstirea cu același nume, închinându-ne astfel cercul pelerinajului nostru, însă fără a ne fi planificat asta de dinainte. La Pitești am aflat că Aninoasa este localitatea din care au fost ridicate de către Securitate 24 de familii. Acolo am avut parte de mângâierea Sfântului Nicolae, la ale cărui sfinte moaște și icoane ne-am închinat, și de cântările Vecerniei.

Am ajuns acasă târziu în noapte, dar câștigați, căci ne împărtășiserăm puțin de dimineața veșniciei, ale cărei licăriri răzbăteau prin fiecare loc sfânt de care ne-am apropiat.

Patimile din cuvinte

Maria-Magdalena Goia

In ultimele trei-patru decenii s-a petrecut o accelerare susținută a dezvoltării tehnicilor de producere, stocare, transmitere și consum al informației. Ca urmare a acestui proces, cuvintele sunt la tot pasul, există în prezent o inflație de cuvinte pe care timpurile dinainte nu au cunoscut-o, pentru că nu existau atâtea canale, atâtea medii prin care ele să pătrundă în viața noastră: de la presa scrisă, televizor, calculator, tablete, la reclame stradale, publicitate tipărită și telefoane mobile pe care le purtăm cu noi aproape peste tot. Multitudinea aceasta de cuvinte obosește, solicită, agresează, iar perspectivele sunt ca volumul de informații pe care le vom avea de procesat zilnic să fie încă mai mare. Astfel, informațiile ar putea depăși cu totul puterile noastre firești și am risca să devenim dependenți de instrumente care să ne ajute să clasificăm și să ierarhizăm aceste informații, pentru a ne putea descurca în societate.

Totodată, se observă o pierdere a puterii cuvintelor, care nu mai reușesc să convingă luate ca atare, și de aceea se cer dublate (de exemplu: „băiat de băiat”), utilizate în asociere cu prefixe de tipul „mega”, „hiper”, „extra” sau în orice alt mod prin care se încearcă să li se imprime o nuanță de superlativ.

Profețind despre sfârșitul veacurilor, Sfântul Nil Athonitul atrage atenția că în acele vremuri „se va ridica binecuvântarea lui Dumnezeu de la mâncăruri și băuturi, căci cu cât [oamenii] vor mânca mai mult, cu atât mai mult vor flămânzi”. Este ceea ce se întâmplă în prezent și la nivelul cuvintelor. Dacă pentru cineva nevizat inflația de informații și implicit diseminarea unui volum enorm de cuvinte prin toate mediile pare a fi doar modul în care progresa umanitatea, creștinii vor ști să distingă în aceste fenomene același mecanism după care acționează orice patimă. Patima cere tot mai mult să fie astâmpărată și fiecare nouă încercare de a o potoli e dezamăgitoare și inutilă, neavând altă finalitate decât să stârnească și mai mult suferința.

Mântuitorul ne-a arătat că patimile se nasc în inima omului. Cuvintele nu fac altceva decât să dea o formă cu-

getelor inimii noastre. Cuvântul e doar mijlocul prin care intenția și gândul omului se materializează, se exprimă. Dacă cugetele inimii noastre sunt prinse de patimă, aceasta se va reflecta și în cuvintele noastre, nu atât ca formă, pentru că la nivel de formă se poate minți și vicleni, cât ca putere a lor – unde se vede adevărul.

Încercând să înțelegem ce dă putere cuvintelor, ne putem opri la episodul din *Cartea Facerii* când, în Rai, Adam a dat nume făpturilor, adică le-a înțeles esența, alcătuirea, rostul. În prezent, cuvintele nu mai au putere, pentru că ne-am înstrăinat de rosturile firești ale lucrurilor și ale ființelor care ne înconjoară; pentru că am scos făpturile și lucrurile din rânduiala lor dată de Dumnezeu, pentru a sluji intereselor noastre, socotind că știm noi mai bine decât Ziditorul a toate ce este mai bine. Mai mult, „modificăm genetic” cuvintele, rupându-le de sensul lor și folosindu-le în contexte străine pentru a minți, pentru a-i înrobi pe ceilalți, pentru a-i manipula, nu pentru a înțelege lucrarea lui Dumnezeu cu fiecare om și cu întreaga fire. De aceea, criza cuvintelor este strâns legată de criza încrederii în Cuvânt și a căutării Lui. Rezultatul este vizibil: văzduhul plin de mesaje serbede, false, fade, plicticoase, obositoare. Acesta este chipul lucrării celui viclean, acestea sunt roadele lucrării după îndemnul lui, aceasta este dovada la îndemână că nu este nimic interesant și vrednic de dorit în a urma răul.

De aceea, pentru o comunicare reală și pentru a avea putere în cuvânt, este necesar să pricepem mai întâi rosturile celor zidite, iar aceasta nu se poate face decât cunoscându-L pe Cel care a pus aceste rosturi în făpturi și în lucruri, pe Dumnezeu-Cuvântul.

Rolul cuvântului, pe lângă acela de a pune ordine în gândire, e și de a crea legături între oameni. A comunica înseamnă, de fapt, a pune ceva în comun cu altcineva, a împărtăși ceva. Or, mesaje întâlnim cu zecile de mii, dar rar rezonăm cu vreun mesaj care ne iese înainte. Dumnezeu este Făcătorul a toată făptura și Atotțiitorul. De aceea, nu putem pune nimic în comun în mod real cu ceilalți, dacă ce vrem să împărtășim nu e în Duhul lui Dumnezeu. Dacă vorba pe care o rostim nu e în acest Duh, cuvântul nu va reuși decât să izoleze, să rupă punțile, nu să le creeze. Sufletul percepe falsitatea mesajelor care doar mimează crearea unei legături și nu o construiesc cu adevărat. Astfel, de exemplu, nu ne plac cei care se laudă sau cei care urmăresc un anume profit în spatele unor formule de politețe artificiale și nu ne entuziasmează limbajele de lemn.

Sfântul Nil Athonitul avertizează că acest gen de „comunicare” se va înmulți la sfârșitul veacurilor, tinzând să elimine cu totul deschiderea reală a unui suflet către alt suflet, căci „vor flămânzi oamenii de cuvântul lui Dumnezeu, că nu se va găsi un om drept, cu fapte bune, ca să-i învețe cuvântul mântuirii”. Pe lângă aceea că ne ajută să înțelegem duhul care va stăpâni lumea la sfârșitul ei, prorocia Sfântului Nil Athonitul cuprinde, indirect, indicarea soluțiilor concrete prin care cuvintele se pot umple din nou de vigoare: sinceritatea („om drept”) și săvârșirea faptelor bune („cu fapte bune”) de către cel ce le rostește în cugetul său ori către alții.

Echipe: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com